

INFORMES
FUNDACIÓ
CATALUNYA
EUROPA

[04/17]

APLICACIONS I
INTERPRETACIÓ DELS
RESULTATS DE L'EU-SPI
A CATALUNYA

[AUTOR:]

MARC TATARET BATALLA

PEER REVIEWERS:

JORDI ANGUSTO
I FRANCESC COLOMÉ

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Obra Social "la Caixa"

Diputació
Barcelona

INFORMES
FUNDACIÓ
CATALUNYA
EUROPA

[04/17]

APLICACIONS I
INTERPRETACIÓ DELS
RESULTATS DE L'EU-SPI
A CATALUNYA

[AUTOR:]

MARC TATARET BATALLA

PEER REVIEWERS:

JORDI ANGUSTO
I FRANCESC COLOMÉ

Índex:

1. L'Índex de Progrés Social (Social Progress Index).	6
1.1 L'origen del SPI	6
1.2 Metodologia del SPI	10
1.3 L'EU-SPI. L'Índex Regional de Progrés Social Europeu. Origen i Metodologia específica.....	11
1.3.1 L'origen del EU-SPI	11
1.3.2 Metodologia Específica del EU-SPI	12
1.4 Eines per a la interpretació del EU-SPI	13
1.4.1 Interpretació dels components a través de la quatre classificacions teòriques (SPI Global).....	15
1.4.2 Interpretació del rànquing i puntuació de l'EU-SPI.	16
1.4.3. Interpretació Objectiva-Subjectiva.....	16
2. La Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Posició 163 de 272 regions.	19
2.1 Contrast amb la posició en un rànquing per PIB.	19
3. Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Comparant els resultats de Catalunya amb els de 15 regions amb PIB similar	21
3.1 Comparació entre regions amb PIB similar	21
3.1.1 Comparació per dimensions.....	23
3.1.2 Comparació per components	26
4. Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Comparant els resultats de Catalunya amb les Comunitats Autònomes d'Espanya	35
5. Els resultats del SPI català a nivell de indicadors i components. Principals fortaleses i mancances de Catalunya segons l'EU-SPI.	40
5.1 Anàlisi dels components i indicadors de l'EU – SPI català que saturen teòricament als 20.000 \$	40
5.1.1. Anàlisi dels components.....	40
5.1.2 Anàlisi dels indicadors	41
5.2. Anàlisi dels components i indicadors de l'EU–SPI català que saturen teòricament als 40.000 \$	44
5.2.1 Anàlisi dels components.....	44
5.2.2 Anàlisi dels indicadors	44
5.3. Anàlisi dels components i indicadors de l'EU–SPI català poc relacionats teòricament amb el PIB per càpita.	49
5.3.1 Anàlisi dels components.....	49
5.3.2 Anàlisi dels indicadors	49

5.4 Anàlisi dels components i indicadors de l'EU-SPI català poc relacionats teòricament amb el PIB per càpita.	51
5.4.1 Anàlisi dels components.....	51
5.4.2 Anàlisi dels indicadors	52
6. Anàlisi Accessoris	55
6.1 Les Comunitats Autònomes i els Länder Alemanys analitzats amb l'EU-SPI.	55
6.2 L'EU-SPI a les Comunitats Autònomes espanyoles, utilitzant la Renda Bruta Disponible de les Famílies.	56
6.3 Actualització de l'EU-SPI amb les dades més recents de Catalunya.....	57
6.4 Simulació Resultats Catalunya en els apartats amb pitjors resultats	58
7. Conclusions: L'SPI com a eina d'anàlisi complementari al PIB pc.....	59
8. Apèndix:	60
9. Referències:	64

Resum Executiu:

La Comissió Europea va publicar l'octubre del 2016 la versió definitiva de l'EU Regional Social Progress Index (en català, Índex de Progrés Social) per a les 272 regions de la Unió, un índex de benestar que serveix de contrast i complement a d'altres indicadors com el PIB per càpita o l'Índex de Desenvolupament Humà, ja que avalua l'efectivitat amb la qual l'èxit econòmic d'un país es transforma en progrés social.

El PIB per càpita és l'indicador més utilitzat (tant acadèmicament com de forma divulgativa) per a mesurar i comparar el benestar i el grau de desenvolupament dels diferents països, regions, ciutats, etc. La seva àmplia difusió es deu al fet que es tracta d'un indicador unidimensional, altament comparable i amb un ús global d'ençà de la conferència de Bretton Woods el 1944. Tot i això, són **múltiples les crítiques** que se li fan pel reduccionisme inherent a la seva simplicitat. El PIB no contempla (entre d'altres) la reducció del patrimoni natural, les agressions al medi ambient, l'estat de la salut o el nivell educatiu de la població en qüestió. El Social Progress Index sí que integra aquests indicadors a l'hora de mesurar el progrés social.

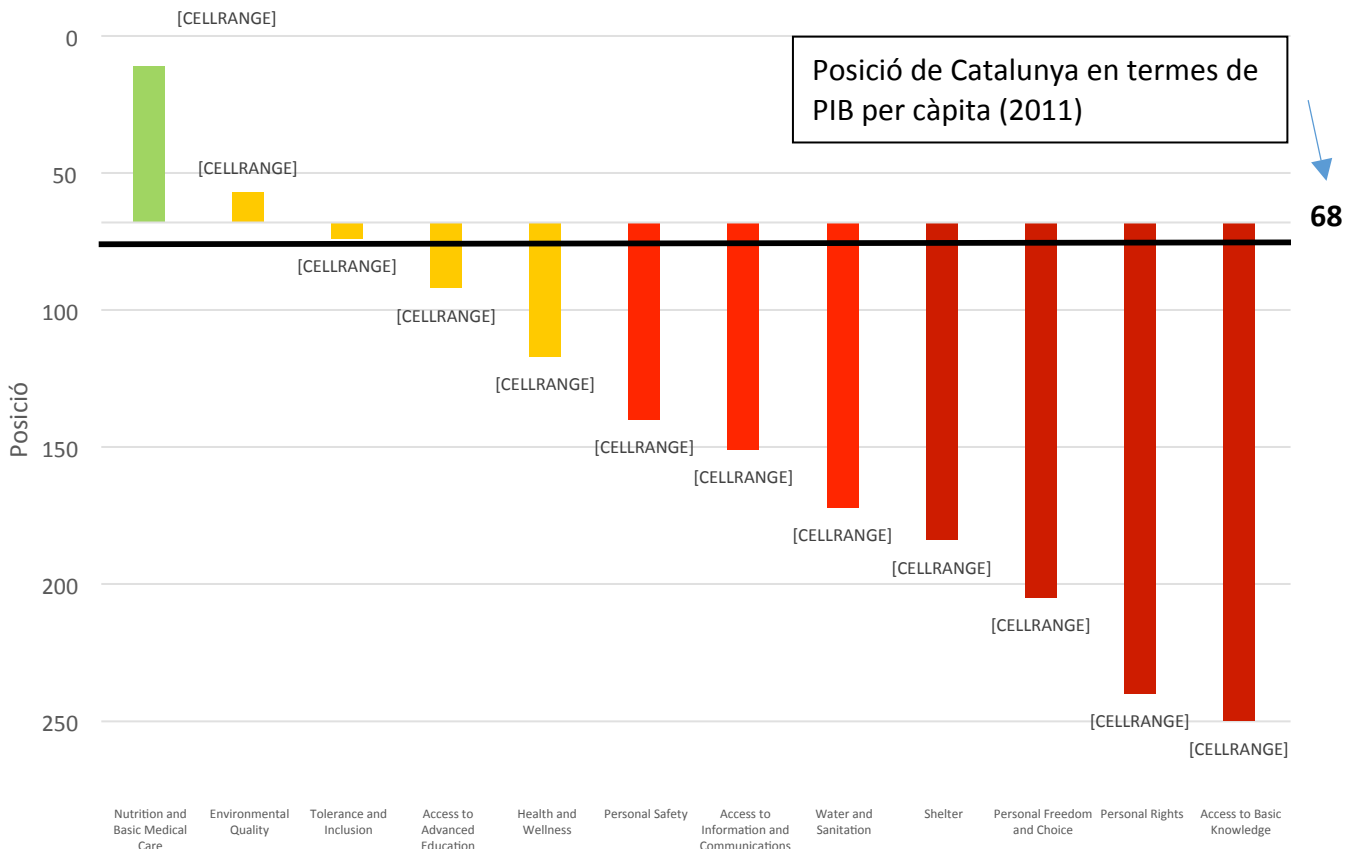
Els resultats de Catalunya a l'EU-SPI són altament sorprenents. Tot i que Catalunya era la **seixanta-vuitena** regió més rica d'Europa en termes de PIB per càpita l'any 2011 (quan el PIB per càpita català era de 28.400 €), a l'**EU-SPI Catalunya ocupava la posició número 163** (amb una puntuació a l'Índex de 65,5). En aquest estudi de la Fundació Catalunya Europa hem volgut aprofundir en aquesta gran divergència i hem localitzat els **quatre components que resulten més problemàtics** per la societat catalana i que requereixen una actuació més urgent. Aquests factors més problemàtics, que possiblement es troben correlacionats, són:

1. **L'accés al coneixement bàsic**, que inclou variables com el nombre de persones que realitza estudis més enllà de l'educació secundària i l'abandonament escolar (relacionats amb el tipus de mercat de treball i l'estructura productiva del país). Catalunya es troba entre les 30 pitjors regions d'Europa.
2. L'EU-SPI també mostra a Catalunya un greu problema relacionat amb **l'habitatge**, reflex del sobtat i brusc increment dels costos associats a l'habitatge a Espanya entre l'any 2005¹ i 2015 (un 38% de mitjana, i més d'un 75% per a la població en risc de pobresa). Es tracta d'un dels majors increments vistos a **Europa** en el mateix període, juntament amb el d'Irlanda.
- 3 i 4. **La qualitat democràtica** del país, mesurada principalment pels components *Personal Rights* i *Personal Freedom and Choice*, en surt molt malparada. Els ciutadans de Catalunya tenen una confiança molt baixa en el seu sistema polític i legal i en els cossos policials. Els alts nivells de corrupció també influeixen en la mala posició de Catalunya.

¹ L'increment comença aproximadament una dècada abans, però no es disposen de dades comparatives a Eurostat

En el gràfic 1 podem apreciar la posició de Catalunya als 12 components que conformen l'EU-SPI respecte a la posició de Catalunya en termes de PIB per càpita (la seixanta-vuitena), i on apareixen en les pitjors posicions als 4 components assenyalats anteriorment.

Gràfic 1.- Resum de la posició de Catalunya als 12 components de l'EU-SPI.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

D'altra banda, Catalunya **sobresurt** de manera positiva en el component Nutrició i atencions mèdiques bàsiques, on ens trobem entre les 15 millors regions d'Europa, i també destaca pel que fa a la qualitat i protecció del medi ambient, tot i que, en aquest cas, el resultat de Catalunya amaga una gran diferència entre els mesuraments objectius i els que es basen en percepcions.

Al comparar la situació de Catalunya amb **15 regions amb un PIB per càpita similar** hem trobat una diferència important de rendiment en els diferents components del SPI, on les regions de Suècia, Dinamarca i Holanda presentaven uns resultats superiors a la resta. Els problemes que s'han assenyalat en l'anàlisi de Catalunya en el context de les 272 regions europees han tornat a quedar en evidència. Els valors més baixos de la majoria de components els han tingut les regions-capital de Grècia i Romania, que certament tenen un PIB similar al de Catalunya, i per això s'inclouen, gràcies a l'efecte "capital" (es tracta de regions que presenten un PIB per càpita molt superior al de la resta del seu país. Per exemple, mentre Bucarest tenia el 2011 un PIB per càpita de 30.700 euros, el PIB per càpita mitjà a Romania era de 12.200 euros).

Al comparar la situació de Catalunya **amb les comunitats autònomes espanyoles**, hem trobat que la situació de Catalunya no millora en termes relatius, tot i que la diferència entre Catalunya i les comunitats autònomes és menor que la diferència respecte a les regions europees no-espanyoles amb un PIB similar al català; un fet que evidència l'existència d'un cert patró-país.

Hem avaluat la possibilitat que el **dèficit fiscal** sigui una de les causes de la mala posició de Catalunya, tant en el context de l'estat espanyol en l'àmbit europeu. Per a comprovar-ho, hem analitzat els resultats de l'EU-SPI als Länder alemanys i els hem comparat amb els d'Espanya. Hem observat que en el cas espanyol existeixen **dos outliers molt marcats**, com són Catalunya i les Illes Balears, amb un nivell de renda per càpita molt superior al de la resta de comunitats autònomes i amb una puntuació similar a l'EU-SPI (Catalunya té un SPI similar al de Canàries o Múrcia, i les Illes Balears, al d'Andalusia o Castella La Manxa). A **Alemanya** hem observat que **els länder tenen una major capacitat per a transformar el PIB per càpita en progrés social**. Així doncs, mentre **Espanya** es cronifiquen les diferències, i **es perjudica les comunitats autònomes que més aporten al sistema de redistribució**, a Alemanya s'aconsegueix una convergència del nivell de progrés social entre els diferents länder, sense penalitzar en excés els länder que més aporten al sistema de redistribució fiscal.

Seguint la mateixa hipòtesi del dèficit fiscal com a una de les possibles causes, hem utilitzat la Renda Disponible Bruta de les Llars i hem trobat que la correlació d'aquesta variable amb l'EU-SPI és molt superior que la del PIB per càpita i l'EU-SPI. Aquest fet indica que **una part del PIB per càpita no es pot transformar en progrés social a Catalunya i les Illes Balears perquè directament no se'n gaudeix**, donat que no es reverteix en els seus ciutadans. Tot i així, l'efecte del dèficit fiscal no explica completament la mala posició de Catalunya i les Illes Balears, sinó que els factors de pes que s'han anomenat (l'habitatge, la relació entre sistema educatiu i mercat de treball i la qualitat democràtica) tenen una influència més profunda i estructural que la simple manca de recursos.

A través d'aquest estudi hem pogut concloure que l'EU Social Progress Index resulta una eina molt enriquidora per a mesurar el progrés social d'una societat. La seva estructura multidimensional **possibilita la detecció i concreció dels problemes que ens afecten amb una precisió molt major que el PIB per càpita** o l'Índex de Desenvolupament Humà, i possibilita l'adopció de mesures específiques per a posar-hi remei. En el cas català, hem pogut comprovar com resulta d'urgent solucionar els problemes del sistema educatiu, el mercat de treball, la qualitat democràtica i l'habitatge.

1. L'Índex de Progrés Social (Social Progress Index).

1.1 L'origen del SPI

L'Índex de Progrés Social, conegut com a SPI (de les seves sigles en anglès - Social Progress Index), és un índex desenvolupat per l'organització *Social Progress Imperative Foundation* amb el propòsit d'oferir una eina que complementi als índexs de benestar preexistents (com per exemple el PIB per càpita o l'IDH), aportant una nova visió de la relació entre renda i progrés social i avaluant l'efectivitat amb la qual l'èxit econòmic d'un país es transforma en progrés social.

En el marc de l'SPI, el **progrés social** es defineix com la capacitat d'una societat de cobrir les necessitats humanes bàsiques dels seus integrants, proporcionar les eines bàsiques per a permetre els seus ciutadans millorar i mantenir la seva qualitat de vida i, finalment, crear les condicions per a permetre que els seus individus explotin totes les seves potencialitats i capacitats. Per això, un creixement econòmic inclusiu requereix tant progrés econòmic com progrés social.²

La *Social Progress Imperative Foundation* es va establir el 2012 com una organització sense ànim de lucre, amb seu a Washington DC, a partir de la base d'una entitat anterior denominada *Global Social Progress Initiative*³ i amb l'objectiu d'establir un indicador que suplís les mancances dels índexs de benestar establerts fins al moment. Les principals **fundacions i entitats que patrocinen** la *Social Progress Imperative Foundation* són Cisco, Compartamos Banco, Deloitte, Fundación Avina, la Skoll Foundation (des del 2013) i la Rockefeller Foundation (des del 2014).

El propòsit de la fundació *Social Progress Imperative* es la millora del benestar a nivell global a través de proporcionar indicadors comparatius de progrés social i capacitat d'una societat (el Social Progress Index), establerts de manera que siguin fàcilment utilitzables per a detectar problemes concrets i concentrar-hi esforços en posar-los-hi remei.

El primer informe de l'SPI es va publicar l'Abril de 2013, i va estar signat per en Michael E. Porter, professor de la *Harvard Business School*, Scott Stern, professor a la *MIT Sloan School of Management* i en Roberto Artavia, president de la *INCAE Business School*. Aquesta versió es va anomenar versió beta, ja que analitzava 52 indicadors de 50 països. A l'abril del 2014 es va publicar la primera versió definitiva de l'SPI, i d'ençà que s'ha anat publicant de forma anual. A l'última versió disponible, publicada el 2016, s'inclouen 134 països (i 27 països addicionals dels quals no es disposava d'informació de tots els components de l'SPI) el que suposava que s'abastava el 99 % de la població mundial, i s'analitzaven 53 indicadors (veure Figura 1 de l'apèndix), classificats en els components i dimensions que s'explicaran a la part metodològica.

A part de la publicació anual de l'Índex de Progrés Social, la SPI Foundation ha establert moltes associacions amb organitzacions d'altres països per fer explotacions específiques de l'índex,

² <http://www.socialprogressimperative.org/faqs/>

³ Social Progress Index 2013

adaptant lleugerament la metodologia a cada cas concret, dependent de la seva finalitat i de les fonts disponibles.

Entre els múltiples índexs que s'han creat a partir d'aquestes associacions, podem trobar la primera aplicació del SPI en l'àmbit local (*city level*) a Colòmbia, o la primera aplicació tant en l'àmbit comunitari com municipal a Brasil.

També podem trobar, per descomptat, el *European Union Regional Social Progress Index* o EU-SPI, com se l'anomenarà en aquest estudi, un índex sorgit fruit de la col·laboració entre la SPI Foundation, la Direcció General de Política Regional i Urbana (DG Regio) de la Comissió Europea i l'Orkestra-Instituto Vasco de Competitividad. Es tracta del primer SPI aplicat en l'àmbit regional.

Antecedents teòrics i metodològics de l'SPI:

El "capability approach" d'Amartya Sen és una de les principals bases teòriques del SPI, donat que una de les maneres de **mesurar el progrés social més enllà del PIB** és veure com una societat ajuda als seus individus a millorar i aprofitar les seves capacitats. També s'extreu del "capability approach" la multidimensionalitat del benestar i la importància de la llibertat d'elecció.

Un altre dels fets motivadors per l'establiment del SPI són les conclusions extretes de la *Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* establerta l'any 2008 per a identificar els límits del PIB com a indicador de progrés social i econòmic, i buscar maneres alternatives de mesurar-lo. La Comissió estava dirigida per en Joseph Stiglitz, amb l'Amartya Sen⁴ d'assessor principal i en Jean-Paul Fitoussi de coordinador, i les conclusions de la comissió es van sintetitzar en el llibre publicat l'any 2010 pels tres mateixos autors: **"Mismeasuring Our Lives: Why GDP Doesn't Add Up"**. El Social Progress Index també extreu de Douglas North (1990) i Acemoglu i Robinson (2012) la idea que les institucions d'un indret determinen gran part del progrés econòmic i social d'aquest.

Una de les principals inspiracions **metodològiques** de l'SPI és el *Global Competitiveness Index (GCI)* publicat per primer cop pel *World Economic Forum* al 1979. A partir de 1997, Jeffrey Sachs hi afegeix canvis metodològics basats en la teoria del creixement endogen. L'actual membre del Consell Assessor de la Social Progress Imperative Foundation i un dels autors del Global SPI, **Michael E. Porter**, va co-liderar a partir de 1999 el GCI i va afegir-hi factors microeconòmics. L'última evolució del GCI la va liderar Xavier Sala-i-Martin, amb l'establiment d'un índex de 12 pilars (com l'SPI).

L'SPI també s'inspira en el CGI en la seva capacitat de tenir indicadors "accionables", que permeten mantenir discussions sobre polítiques a aplicar a sectors concrets de l'economia i la societat. L'SPI també s'inspira en l'índex del Banc Mundial *Doing Business Index*, que també ha estimulat millores de competitivitat en els països que en formen part.

⁴ El 2015 la Social Progress Imperative Foundation es va associar amb el International Panel for Social Progress (IPSP), d'Amartya Sen, per a participar en la cerca de "research-based, multi-disciplinary, non-partisan, action-driven solutions to the most pressing challenges of our time".

Diferències de l'SPI respecte a altres indicadors de benestar i progrés social

El PIB per càpita és l'indicador més utilitzat (tant acadèmicament com de forma divulgativa) per a mesurar i comparar el benestar i el grau de desenvolupament de diferents països, regions o ciutats (o altres unitats territorials). La seva àmplia difusió es deu al fet que es tracta d'un indicador unidimensional, altament comparable i d'ús global d'ençà de la conferència de Bretton Woods de 1944. Tot i això, són **múltiples les crítiques** que se li fan pel reduccionisme inherent a la seva simplicitat. El PIB no contempla (entre d'altres) les agressions al medi ambient, l'estat de la salut o del nivell educatiu de la població en qüestió. El **Social Progress Index** sí que integra aquests indicadors a l'hora de mesurar el progrés social.

Tot i que nombrosos estudis han demostrat que existeix una gran relació entre el progrés social i el PIB per càpita, aquesta relació pot tenir problemes de causalitat inversa. D'altra banda, el fet que no hi hagi una correlació perfecta implica que amb un mateix nivell de renda es poden assolir nivells de progrés social diferents (i viceversa).

El **Social Progress Index** es diferencia dels índexs i indicadors construïts anteriorment en el fet que es basa exclusivament en dades no-econòmiques, el que permet analitzar la relació entre progrés social i progrés econòmic, situació que resulta més complicada utilitzant indicadors com l'Índex de Desenvolupament Humà; puix que aquest sí que incorpora variables econòmiques.

L'SPI mesura els resultats (outcomes) no-econòmics del progrés social, no pas els esforços econòmics que fa cada país per a millorar-lo; la qual cosa també permet buscar relacions entre la inversió i els esforços que es fan per incrementar el progrés social a cada país i els resultats dels mateixos⁵.

L'SPI permet buscar i analitzar relacions entre els seus indicadors, components, dimensions i l'índex agregat final. Per exemple, en una anàlisi preliminar feta per la Fundació Catalunya Europa a partir dels resultats a l'EU-SPI de 16 regions europees⁶, vàrem trobar una alta correlació entre el percentatge de persones entre 15 i 24 anys que no es trobaven ni treballant ni estudiant (coneguts popularment com a Ni-nis) i els indicadors relacionats amb la qualitat democràtica⁷.

Existeixen altres indicadors que han intentat mesurar el progrés social i el benestar, com la Felicitat Nacional Bruta (calculada inicialment al Regne de Bhutan) o el *Better Life Index* de l'OCDE. Aquest últim, establert el 2011, conté indicadors tant de progrés social (objectius i subjectius) com econòmics (la majoria) el que dificulta l'anàlisi de la relació entre progrés social i progrés econòmic. Tot i així, resulta un avenç respecte a altres índexs donat que el

⁵ Tenint en compte que s'ha de fer una anàlisi curosa de cada indicador, perquè la capacitat de transformar la inversió econòmica en progrés social no només es veu influenciada per la capacitat de les institucions encarregades de les polítiques de benestar, educació o sanitat sinó també per la cultura i el tarannà de la seva població i altres circumstàncies com la conjuntura econòmica.

⁶ Catalunya; Midtjylland; Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area; Attiki; Niederbayern; Braunschweig; Bucuresti Ilfov; Detmold; Freiburg; Saarland; Hannover; Västsverige; Mellersta Norrland; Limburg (NL); Friuli-Venezia Giulia i Overijssel.

⁷ Corruption; Impartiality of government services; Trust in the legal system; Trust in the police; Quality and accountability of government services i Trust in the political system.

Better Life Index analitza el benestar des d'11 dimensions diferents, el que permet detectar les dimensions on es treuen pitjors resultats i centrar-hi esforços.

L'indicador més utilitzat per a mesurar el benestar i el progrés social és l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH), inspirat pel *capability approach* de l'Amartya Sen i publicat pel Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament. L'Índex de Desenvolupament Humà conté només 3 pilars, que mesuren el benestar material, a través del PNB per càpita, la mobilitat social a través de dos indicadors d'educació i l'esperança de vida com a indicador de benestar social. Podem veure que, a diferència de l'SPI, atribueix un pes molt important a un factor purament econòmic.

Existeixen altres projectes de mesura de benestar i progrés social a països com Alemanya, Portugal, Canada o Austràlia.⁸ De fet, hi ha una cursa cap a l'obtenció de l'indicador perfecte, la qual impedeix l'estandardització de cap i que en l'interim romangui el PIB com l'indicador rei. D'aquí que l'amplitud d'ús assolit per l'SPI s'hagi de considerar com un valor afegit més d'aquest indicador, a afegir als que es descriuen tot seguit.

⁸ **França:** Economic performance and social progress – Following up on the Stiglitz Report. National Institute of Statistics and Economic Studies; **Alemanya:** Measuring Welfare in Germany – Proposal for a New Welfare Index. Department of Political and Social Sciences; **Italia:** Benessere equo sostenibile; **Regne Unit:** Measuring what matters. Office for National Statistics; **Portugal:** Portuguese Index of Wellbeing: a project by Statistics Portugal – 2013. Statistics Portugal; **Països Baixos:** The Personal Wellbeing Index. Statistics Netherlands; **Austria:** How's Austria. Statistics Austria; **Finlandia:** Findicator – set of indicators for social progress. Statistics Finland; **Canadà:** Canadian Index of wellbeing. University of Waterloo; **Austràlia:** The Australian Unity Wellbeing Index. Australian Unity. Dades obtingudes del recull d'indicadors de benestar i progrés social fet a la web del Insituto Nacional de Estadística.

1.2 Metodologia del SPI

El SPI pretén complementar i contrastar altres indicadors de mesura de benestar preexistents, com el PIB (Producte Interior Brut) o l'IDH (Índex de Desenvolupament Humà). A diferència d'aquests, el SPI no conté cap indicador en termes monetaris (ni tan sols renda o PIB), donat que té l'objectiu de mesurar directament el progrés social i, en tot cas, contrastar-lo amb magnituds econòmiques com el mateix PIB. Per tant, no pretén tant substituir el PIB com complementar-lo.

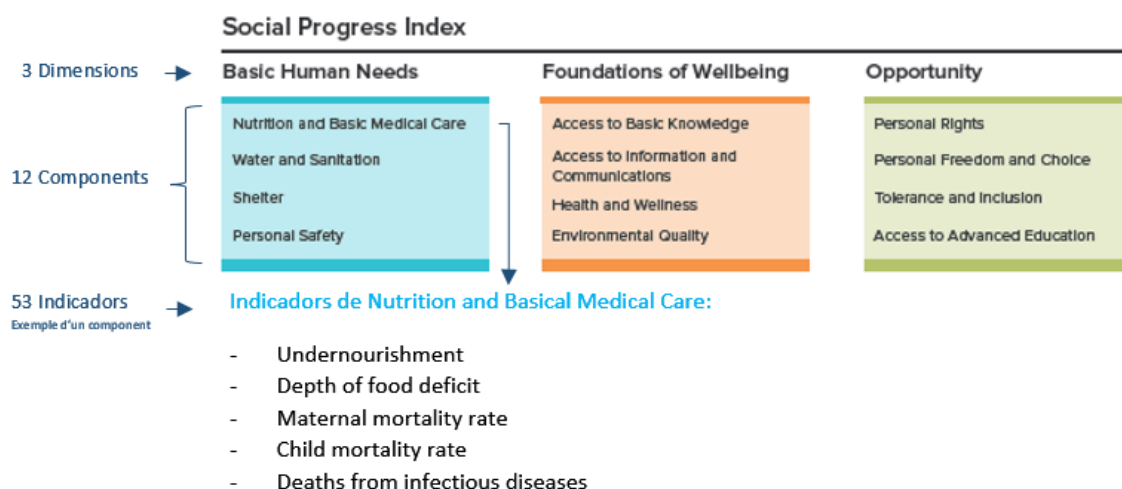
L'SPI Global fa servir 53 indicadors no econòmics (indicadors d'escolarització, contaminació, grau de llibertat, sanitat, habitatge, etc.) agrupats en components en primer lloc i posteriorment en dimensions, que serveixen per a calcular el valor final de l'Índex de cada país. Per a establir els indicadors del SPI Global (i de les seves aplicacions) es fan servir quatre criteris:

1. Els indicadors són exclusivament socials i ambientals (no econòmics).
2. Mesuren els resultats, i no les inversions.
3. Són rellevants per a totes les unitats geogràfiques analitzades.
4. Cobreixen temàtiques que es poden combatre directament mitjançant l'acció política.

D'aquesta manera es pot apreciar la relació entre el desenvolupament econòmic i el social, i veure en quins casos estan més o menys correlacionats. Per a la confecció de l'índex en l'àmbit mundial (per països), s'utilitzen indicadors de fonts contrastades com l'ONU (i els seus organismes satèl·lit, com l'OMS, FAO o Unicef), el Banc Mundial o Gallup.

Els valors de tots els indicadors es normalitzen en una escala del 0 (menor progrés social) al 100 (major progrés social). Posteriorment els indicadors s'agrupen en components (el valor de cada dimensió està determinat per entre 3 i 5 indicadors) i els components al seu lloc s'agrupen 3 en dimensions (cada dimensió està formada per 4 components). El valor final del SPI es calcula a partir del valor d'aquestes 3 dimensions (Gràfic 1).

Gràfic 2.- L'estructura de L'Índex de Progrés Social

Font: Global SPI (amb modificacions)

El Social Progress Index es compon de tres dimensions bàsiques: *Basic Human Needs*, és la primera dimensió, que cobreix les necessitats humanes més bàsiques, relacionades amb l'habitatge, la nutrició i cures bàsiques, l'accés a l'aigua i sanejament, i la seguretat personal (trobem que és la primera dimensió que millora durant les primeres fases de desenvolupament d'un país).

En una fase superior trobem la dimensió *Foundations of Wellbeing*, on s'exposen els components i indicadors que permeten a un ciutadà d'una determinada regió o país obtenir millores en el seu benestar, un cop les necessitats bàsiques ja estan cobertes. La dimensió *Foundations of Wellbeing* està composta per components i indicadors que analitzen l'accés i la qualitat de l'educació bàsica, l'accés i la qualitat de les tecnologies de comunicació i informació, la qualitat del sistema sanitari (fora de les cures bàsiques analitzades a la dimensió prèvia) i la qualitat mediambiental. Finalment, a la dimensió *Opportunity* s'analitzen nivells més elevats del benestar personal, com la qualitat democràtica, l'accés a l'educació avançada, la integració dels col·lectius habitualment discriminats o la llibertat sobre la presa de decisions vitals.

Els indicadors, components i dimensions del SPI s'organitzen de tal manera que ens permet veure per nivells de concreció en quins aspectes presenta un major o menor grau de progrés una regió o país determinat. Aquest fet facilita la detecció de les problemàtiques socials sobre les quals actuar amb més prioritat. L'SPI permet també una anàlisi comparativa, entre el total de països analitzats i també entre països amb un nivell de renda per càpita similar, eina molt interessant, ja que permet veure com països similars en termes de capacitat adquisitiva aconseguen nivells de progrés diferents, i localitzar quins indicadors, components o dimensions marquen la diferència entre aquestes regions (Aquest tipus d'anàlisi es durà a terme al capítol 3).

1.3 L'EU-SPI. L'Índex Regional de Progrés Social Europeu. Origen i Metodologia específica.

1.3.1 L'origen del EU-SPI

L'EU-SPI (*European Union Regional Social Progress Index*) és el fruit d'una col·laboració de tres anys del Social Progress Imperative, l'Orkestra-Instituto Vasco de Competitividad i el Directorat General per a política regional i urbana (DG Regio), un organisme de la Comissió Europea. L'objectiu de l'EU-SPI és proporcionar una mesura consistent, comparable i aprofitable d'indicadors socials i mediambientals a nivell regional per als 28 Estats Membres de la UE (272

regions en total⁹).

1.3.2 Metodologia Especifica del EU-SPI

El SPI Global conté indicadors que resulten diferencials a escala mundial, com l'assistència a l'escola primària, i no ho són a escala europea, donada la seva àmplia difusió. Per això l'EU-SPI utilitza indicadors diferents, però que avaluen el mateix grup de dimensions i components (Cada component se subdivideix en 4-6 indicadors).

Per a calcular l'EU-SPI s'han fet servir 50 indicadors diferents (per a més informació, veure les Figures 1 i 2 de l'Apèndix). A part dels quatre criteris de selecció dels indicadors, un altre criteri utilitzat ha estat el fet de disposar de sèries temporals i que la font de les dades utilitzades fos respectable. Prop de dos terços dels indicadors (36 de 50) provenen d'EUROSTAT, directament del lloc web o d'extraccions directes del mòdul de benestar de l'Enquesta Europea sobre Condicions Socials i de Vida – o EU-SILC per les seves sigles en anglès. Altres fonts utilitzades (14/50) han estat l'Agència Europea del Medi Ambient (EEA), el Gallup World Poll, l'Institut de qualitat del govern de la Universitat de Gothenburg i l'Eurobaròmetre.

A partir dels indicadors, s'ha aplicat la següent **metodologia**:

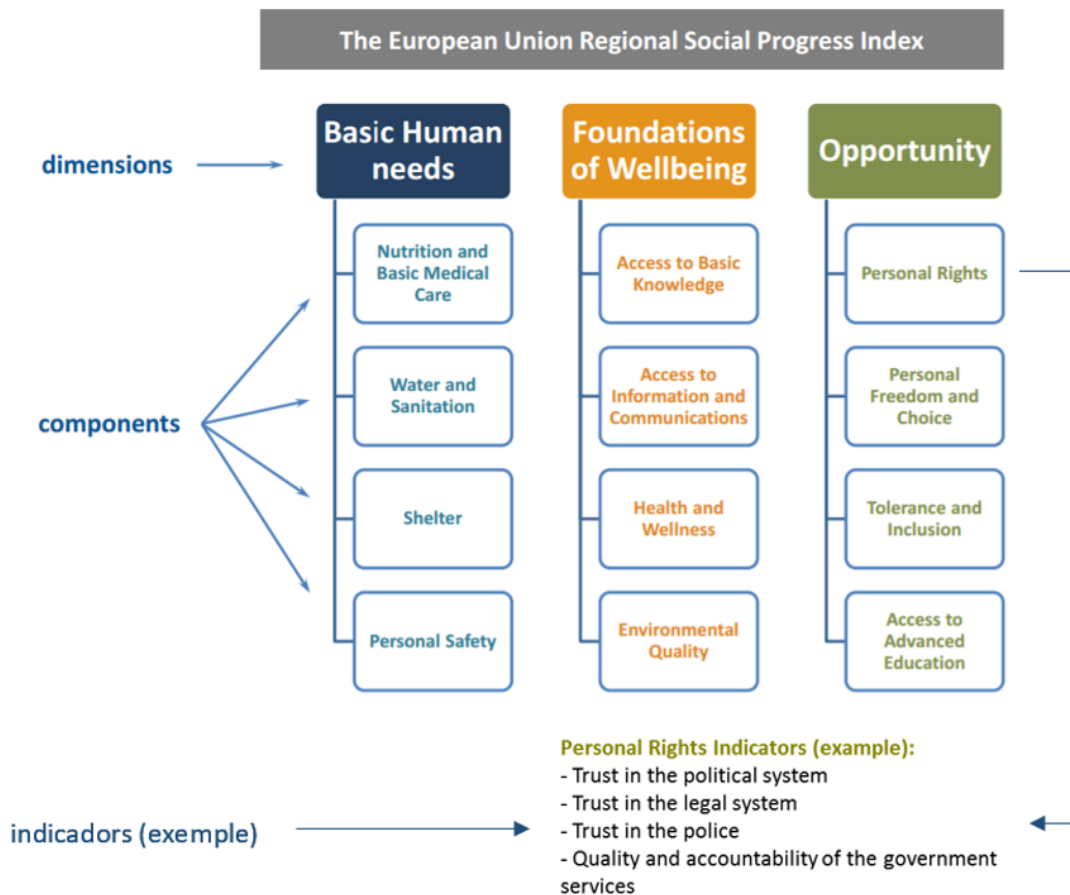
- Quan s'ha disposat de totes les dades, el valor de l'indicador s'ha calculat fent la mitjana dels anys 2011-2013, per a suavitzar canvis erràtics i limitar els problemes per falta de valors.
- Per a augmentar la consistència dels indicadors, el període de referència és 2011-2013, encara que existeixin dades de dates posteriors. En el cas dels indicadors sobre les TIC (Tecnologies de la Informació i de la Comunicació) es pren com a referència l'últim any disponible, donat que són indicadors de ràpid canvi.

Metodologia Geogràfica:

Donat que el projecte EU-SPI és en l'àmbit regional, implica certa dificultat per a trobar dades tan desagregades, per a tantes fonts diferents i indicadors. Per això s'ha aplicat la següent regla: Si almenys un 50% dels indicadors que conformen cadascun dels 12 components d'una regió es troben explicats a nivell NUTS-2 (regional), es considera que aquell component està explicat a nivell NUTS-2. En cas contrari, es considera que està explicat a nivell NUTS-1 ("grups de regions" o estats federats) o bé a escala nacional. Això vol dir que la variació de l'Índex entre regions d'un mateix país pot estar subestimada.

⁹ Actualment la UE està dividida en 276 regions NUTS 2 (des de gener de 2015), però donat que per a la confecció de l'Índex s'han utilitzat majoritàriament dades de 2011 i 2013, aquestes estaven confeccionades per a 272 regions.

Gràfic 3.- L'estructura de L'Índex de Progrés Social Regional a la Unió Europea

Font: EU Regional SPI: Methodological Paper (amb modificacions)

En total s'ha aconseguit un nivell NUTS-2 en un 90% dels casos, el NUTS-1 al 6% i el nivell nacional al 5% dels casos (Sumen un 101%). Tot i així, hi ha regions que presenten una important manca de dades, amb el que els seus resultats a l'SPI s'han d'analitzar amb especial atenció i tenint en compte aquest fet. Els casos en els que falten més dades són els de les regions franceses de Guadeloupe, Martinique, Réunion i Guyane. També hem trobat una important manca de dades pels casos de Croàcia i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

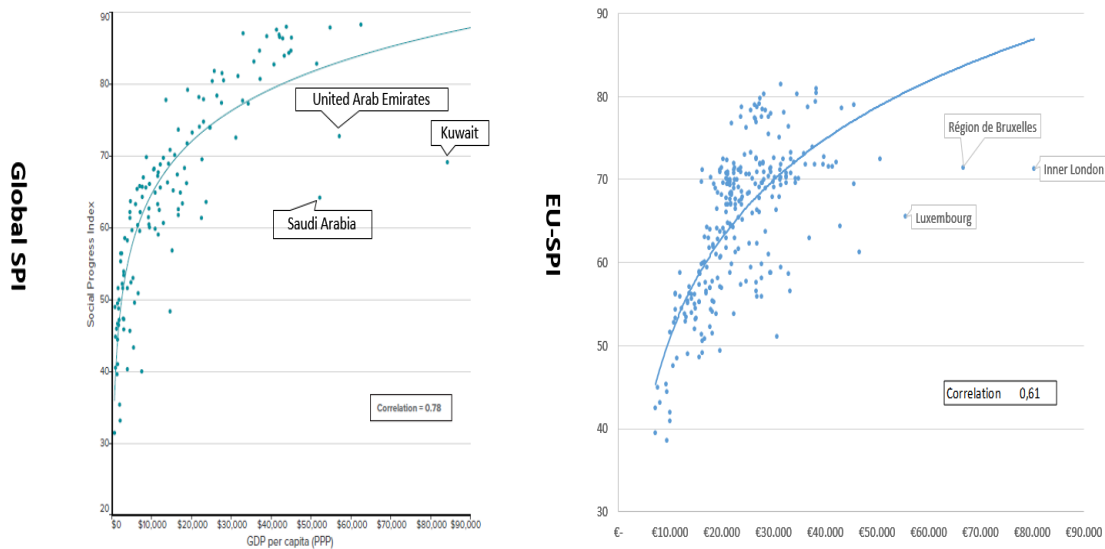
Un cop calculats els valors dels components de les 272 regions, també s'han calculat els valors dels components de manera separada per als 28 països de la Unió. Posteriorment, s'han re-escalat els valors regionals perquè un cop ponderats per la població de cada regió fossin coherents amb els valors nacionals.

1.4 Eines per a la interpretació del EU-SPI

Interpretació del Social Progress Index:

Tot i que la relació entre el Global SPI (i també l'EU SPI) i el PIB per càpita és positiva, aquesta relació canvia a mesura que el PIB augmenta. A nivells de PIB baix, tot increment suposa una millora gran en progrés social. Als trams més alts de PIB, el mateix fet de tenir un PIB per càpita superior produeix efectes que poden ser contraproductius per als resultats d'un país o regió a l'SPI (índex d'obesitat, problemes mediambientals) i per tant, hi ha una major dispersió a l'hora d'analitzar la relació entre països amb renda mitjana-alta i SPI.

Gràfic 4.- Comparació Global SPI i EU-SPI

Source: SPI 2015

Si comparem la relació entre renda i SPI (Gràfic 4), veiem que la correlació és més forta en el cas del Global SPI i més dèbil per l'EU-SPI. Atribuïm aquest fet a què la renda mitjana de les regions que componen l'EU-SPI és superior a la dels països del Global SPI i, com acabem d'exposar, amb nivells superiors de renda la correlació entre aquesta i el SPI és inferior. Així doncs, l'EU SPI sembla mostrar-se en el cas europeu com un índex que complementa millor al PIB per càpita, ja que hi està menys relacionat.

D'altra banda, resulta igualment destacable observar que la posició dels Emirats Àrabs Units, Kuwait i Aràbia Saudita l'ocupen a Europa les regions de Brussel·les, Inner London i Luxemburg. Són, respectivament, països i regions que transformen el seu desenvolupament econòmic en progrés social **de manera bastant deficient**. En el primer cas, a nivell mundial, tenen un nivell de progrés social similar al d'altres països compresos en la banda de renda de 15.000 a 25.000 dòlars, tot i tenir una renda de més de 50.000 dòlars. En el cas europeu, les tres regions tenen un nivell de progrés social similar al d'altres regions que se situen a la banda de renda de 20.000 a 35.000 euros, tot i tenir una renda de més de 55.000 euros. Tot i això, no són totalment comparables perquè es tracta de regions i països amb una estructura econòmica i social molt diferent.

També resulta clau entendre la relació complexa de causalitat entre benestar social, mesurat per l'SPI, i el desenvolupament econòmic, ja que sembla que la causalitat es presenta en ambdues direccions.

Interpretació de les Dimensions.

La dimensió *Basic Human Needs* és la que presenta una major correlació amb el PIB per càpita al SPI Global, assolint puntuacions elevades ràpidament amb nivells baixos de renda. En canvi, a l'EU-SPI, és la dimensió *Opportunity* la que presenta una major correlació amb la renda per càpita. Aquest fet és molt destacable, i queda obert a futures interpretacions.

Foundations of Wellbeing és la dimensió que presenta una menor correlació amb el PIB per càpita al SPI Global, i això es pot explicar en part pel fet que aquesta dimensió conté

components relatius a l'obesitat dels habitants i a l'estat del medi ambient, que no tenen una relació positiva directa amb la renda, ja que les economies desenvolupades presenten alts índexs de contaminació i d'urbanització.

Al SPI Global, *Opportunity* és una de les dimensions menys correlacionades amb el PIB, donat que molts aspectes de la dimensió, com les llibertats i els drets, no requereixen grans inversions sinó legislació i política. Tot i així, a l'EU-SPI, la dimensió *Opportunity* és la que més correlació amb el PIB presenta. Paradoxal? Causalitat inversa? En tot cas, en el cas de la UE, amb quasi la meitat dels països procedents de l'òrbita de l'extinta URSS, es fa palès que, a més oportunitats individuals, més renda, i no a la inversa.

1.4.1 Interpretació dels components a través de la quatre classificacions teòriques (SPI Global)

Interpretació dels Components:

Quatre subdivisions teòriques:

1. En primer lloc trobem els components que presenten una millora ràpida de la seva puntuació a mesura que el PIB per càpita augmenta, i els valors màxims del component s'aconsegueixen amb un nivell baix de renda per càpita. Aquests components són: *Nutrition and Basic Medical Care, Access to Basic Knowledge, i Water and Sanitation*. A l'EU-SPI, resulta molt impactant apreciar que aquesta relació no es produeix en el component *Access to Basic Knowledge*. Això pot ser degut al fet que les regions Europees tenen una renda elevada, i la qualitat de l'educació no depèn tant de la inversió que s'hi fa com de l'estructura productiva del país, el seu mercat laboral i el model educatiu seguit (si és un model de consens o no). **Aquests components saturen a l'arribar a una renda per càpita de 20.000 \$.**

2. En segon lloc es poden analitzar conjuntament els components que mostren una relació constant amb el PIB per càpita i que no arriba al seu màxim fins a un punt molt superior (en renda) al del cas anterior. Aquests components són: *Access to Information and Communications, Shelter, Personal Safety i Access to Advanced Education*. En el cas de l'EU-SPI, sembla que la relació és semblant, amb l'excepció del component *Personal Safety*, que presenta un punt de saturació inferior a la resta de components. **Aquests components saturen a l'arribar a una renda per càpita de 40.000 \$.**

3. En tercer lloc, hi ha alguns components que contenen en la seva composició tant indicadors que milloren la seva puntuació amb l'increment de la renda per càpita com indicadors que la disminueixen amb un increment d'aquesta. Aquests components són: *Health and Wellness i Environmental Quality*. Els components esmentats mostren els aspectes negatius que pot tenir el desenvolupament econòmic per al progrés social. A l'EU-SPI hem vist que la correlació entre el nivell de renda i el component *Health and Wellness* sembla més positiva del que s'explica per al Global SPI.

4. Finalment, trobem els components que en principi haurien de presentar una relació amb el PIB per càpita molt variable. Aquests components són: *Personal Freedom and Choice, Tolerance and Inclusion i Personal Rights*. Els resultats d'aquests components no s'expliquen només ni principalment a través del nivell de PIB, sinó que tenen una relació estreta amb el conjunt de normes, cultura i polítiques aplicades a la regió estudiada. Encara que teòricament

no són components molt lligats al nivell adquisitiu de cada regió, perquè no requereixen grans inversions, sí que es pot apreciar, tant a l'EU-SPI com al Global SPI, com els països i regions amb major renda per càpita són els que presenten uns valors més elevats en aquests components. Aquest fet se suma a la hipòtesi plantejada abans de la causalitat en ambdós sentits, entre renda per càpita i el nivell de llibertats, drets i oportunitats d'una societat. Hem pogut apreciar que en el Global SPI el component *Personal Rights* presenta una puntuació superior (de mitjana) a la del component *Tolerance and Inclusion*, mentre que a l'EU-SPI aquesta situació es dona a la inversa.

1.4.2 Interpretació del rànquing i puntuació de l'EU-SPI.

La interpretació del valor (puntuació) i de la posició relativa d'un indicador, dimensió o component (rànquing), varia tenint en compte els punts de saturació de la seva relació entre renda i PIB per càpita, i també de la seva correlació amb la renda.

Es pot donar el cas que trobem un rànquing relativament baix amb una nota d'SPI elevada. Aquest és el cas, per exemple, del component *Water and Sanitation* del SPI català. Presenta una puntuació elevada, 80,1 punts, i una posició al rànquing molt baixa, 172. Això es pot interpretar com que es tracta d'un tipus de component que ja ha saturat al nivell de renda català, i que petits canvis de puntuació dels seus indicadors poden representar un canvi molt gran a la posició del component. En aquest cas, la posició en el rànquing pot dur a una conclusió errònia, com ara que Catalunya està en una molt mala situació en els indicadors que analitza aquest component, quan el valor absolut del component ens indica el contrari.

La situació contrària es dona en el cas del component *Environmental Quality*. Presenta una puntuació baixa, 54,6, i una posició al rànquing molt alta, 57. En aquest cas, la interpretació del rànquing de manera aïllada porta a conclusions errònies. La situació de Catalunya en aquest component és molt pitjor que en el component citat en el paràgraf anterior, encara que el rànquing indiqui el contrari. Queda molt camí per recórrer en termes de millora de la sostenibilitat mediambiental del país.

Per tant, pensem que la posició en el rànquing del país o regió analitzada, en cadascuna de les seves dimensions, indicadors i components s'ha d'analitzar contextualitzant la seva puntuació, el tipus de component del qual es tracta (dels 4 que s'han explicat a l'apartat 1.4.1) i per tant la seva relació amb el PIB per càpita (correlació alta o baixa), per començar a buscar possibles explicacions al resultat del SPI, encara més, per prendre accions a partir d'aquests.

1.4.3. Interpretació Objectiva-Subjectiva

Sota el nostre punt de vista, dels 50 indicadors que conté el Social Progress Index, hi ha 25 indicadors que considerem com a purament objectius (o entès d'altra forma, que no provenen d'enquesta), 16 indicadors objectius-subjectius (indicadors que provenen d'enquesta, però que tenen unes preguntes molt acotades i quasi quantitatives o indicadors qualitius produïts per organismes oficials) i 10 indicadors purament subjectius, fruit de l'opinió qualitativa dels ciutadans obtinguda d'enquestes (tant de Gallup com de l'EU-SILC). És important tenir en

compte el grau de subjectivitat dels indicadors analitzats, perquè les percepcions, tot i que importants, haurien de ser contrastades amb dades objectives¹⁰.

A la Taula 1 s'analitza com impactaria als diferents components de l'EU-SPI la seva classificació segons el seu grau de subjectivitat. Al capítol 2 s'hi pot trobar com aquesta classificació particular afectaria els resultats de Catalunya a l'SPI, i a l'apèndix es pot trobar la taula dels 50 indicadors, classificant-los en una de les tres categories construïdes (on també s'inclouen les traduccions al català dels indicadors).

Per a construir la taula de grau de subjectivitat s'han ponderat el pes de cada tipus d'indicador (dins les 3 categories) sobre el total d'indicadors del component, i s'ha multiplicat cada tipus de categoria per un valor definit per nosaltres, per a obtenir el grau de subjectivitat. Els indicadors objectius s'han multiplicat per 0, els indicadors objectius-subjectius per 0,5 i els indicadors subjectius per 1. Un exemple pràctic seria el cas del component *Personal Freedom and Choice*. Sobre els 4 indicadors que conté aquest component, considerem que dos d'ells són purament objectius (Rati d'embarassos en adolescents i percentatge de Ni-nis), un indicador es objectiu-subjectiu (la valoració del grau de corrupció obtinguda a partir del European Quality of Institutions Index) i un indicador subjectiu (la satisfacció amb la llibertat per prendre les teves pròpies decisions a la vida, fruit d'una enquesta feta per Gallup). Així doncs, un 50 % dels indicadors dels components són objectius, un 25% objectius-subjectius i un altre 25% subjectius. Si ho ponderem pels valors indicats anteriorment ($50\%*0+25\%*0,5+25\%*1$) ens donaria un grau de subjectivitat del 37,5% que és el que observem a la taula inferior:

Taula 1: Classificació dels components de menys a més subjectiu

	INDICADORS OBJECTIUS	INDICADORS OBJECTIUS-SUBJECTIUS	INDICADORS SUBJECTIUS	TOTAL INDICADORS	GRAU DE SUBJECTIVITAT
ACCESS TO ADVANCED EDUCATION	3	0	0	3	0,0%
ACCESS TO BASIC KNOWLEDGE	3	0	0	3	0,0%
ACCESS TO INFORMATION AND COMMUNICATIONS	3	0	0	3	0,0%
ENVIRONMENTAL QUALITY	4	0	1	5	20,0%
NUTRITION AND BASIC MEDICAL CARE	2	2	0	4	25,0%
PERSONAL SAFETY	2	0	1	3	33,3%
PERSONAL FREEDOM AND CHOICE	2	1	1	4	37,5%
WATER AND SANITATION	2	1	1	4	37,5%
HEALTH AND WELLNESS	3	1	2	6	41,7%
SHELTER	0	2	2	4	75,0%
TOLERANCE AND INCLUSION	1	1	5	7	78,6%
PERSONAL RIGHTS	0	1	3	4	87,5%

¹⁰ Veure pàgina 47, amb l'ampliació de l'estudi del component Habitatge per a Catalunya, que presenta un grau important de subjectivitat.

Si ho calculem a nivell de dimensions, obtenim el següent:

DIMENSIONS	INDICADORS OBJECTIUS	INDICADORS OBJECTIUS-SUBJECTIUS	INDICADORS SUBJECTIUS	TOTAL INDICADORS	GRAU DE SUBJECTIVITAT
BASIC HUMAN NEEDS	6	6	3	15	43%
FOUNDATIONS OF WELLBEING	13	1	3	17	21%
OPPORTUNITY	6	3	9	18	58%

I si analitzem l'indicador sintètic final:

ÍNDEX FINAL	INDICADORS OBJECTIUS	INDICADORS OBJECTIUS-SUBJECTIUS	INDICADORS SUBJECTIUS	TOTAL INDICADORS	GRAU DE SUBJECTIVITAT
SPI	25	10	15	50	41%

Com podem comprovar a l'explicació que farem posteriorment de cadascun dels components de l'SPI per al cas de Catalunya, les percepcions poden tenir el mateix sentit de les dades objectives, un sentit oposat o no poder ser comparables per no estar referides a la mateixa matèria.

Des de la SPI Foundation també s'ha tractat el fet d'utilitzar indicadors objectius i subjectius a l'hora de mesurar el progrés social i el benestar. Concretament, és un fet que es tracta a l'informe del 2015 de l'SPI publicat a nivell global, on s'analitza la relació entre la satisfacció vital i la felicitat amb l'SPI i les seves dimensions. El que es va trobar en un primer moment és que la relació entre aquestes dues mesures és alta i forta, i també ho és si detriem l'efecte del PIB.

Els indicadors que mesuren el benestar des d'un vessant subjectiu, com el *Gross National Happiness* del Bhutan, o el *World Happiness Report* de Gallup, donen una gran rellevància a les percepcions a l'hora de mesurar el benestar, però resulten més difícils de quantificar, comparar i d'actuar política i socialment tenint en compte els seus resultats.

La dimensió de l'SPI que presenta una relació més forta amb els índexs de satisfacció vital es la d'Oportunitats, en part perquè es la dimensió que consta de més components de caràcter subjectiu. Aquest fet resulta interessant perquè el PIB per càpita té una major relació amb les dimensions de l'SPI *Basic Human Needs* i *Foundations of Wellbeing* que amb la relació *Opportunity*, la qual cosa podria portar a la conclusió que per a un correcte progrés social no només ens hem de fixar en indicadors purament econòmics, sinó també els relacionats amb les oportunitats que s'ofereixen a la població, que són les que tenen un major impacte en la satisfacció vital.

2. La Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Posició 163 de 272 regions.

2.1 Contrast amb la posició en un rànquing per PIB.

Tot i que Catalunya és la **seixanta-vuitena** regió més rica d'Europa en termes de PIB per càpita (el PIB per càpita català l'any 2011 era de 28.400 €), a la versió definitiva de l'EU – SPI Catalunya ocupava la posició número **163** (amb una puntuació a l'Índex de 65,51).

Aquest contrast tan important entre els dos indicadors significa que la riquesa generada a Catalunya no és totalment transformada en progrés social per als seus habitants.

Taula 2.- Resultats de Catalunya a l'EU-SPI, per dimensions.

Aquests són els resultats de les 3 dimensions del SPI Català:

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

La nota de la dimensió *Basic Human Needs* és correcta, amb 77,54 punts, tot i que en termes de rànquing s'aprecia un equilibri entre les tres dimensions. Catalunya es troba a 12,80 punts de la regió amb millor puntuació en aquesta dimensió, la regió Neerlandesa de Drenthe. La majoria de regions europees presenten una bona nota en aquesta dimensió, donat que és la primera dimensió en la qual s'obtenen millores durant les primeres etapes del procés de desenvolupament econòmic (és la que conté més components que saturen abans d'arribar als 20.000 \$). Catalunya presenta una de les millors puntuacions d'Europa en termes de *Nutrition and Basic Medical Care*, una puntuació relativament bona en *Water and Sanitation* i *Personal Safety*, però **una posició francament mediocre** (184) en el component **Shelter**, que avalua

Dimensió	Posició al Rànquing EU-SPI	Puntuació	Distància respecte al valor màxim	Factor Explicatiu Clau
Basic Human Needs	165	77,54	12,80	Shelter
Foundations of Wellbeing	167	60,64	15,43	Access to Basic Knowledge
Opportunity	160	59,13	27,89	Personal Rights

indicadors lligats amb l'habitatge, on ens trobem a una gran distància (26,66 punts) de les regions que millor resultat treuen en aquest component.

En el cas de la dimensió *Foundations of Wellbeing*, trobem que la nota és bastant pobra, amb 60,64 punts. Catalunya es troba a 15,43 punts de la regió amb millor puntuació en aquesta dimensió, la regió d'ultramar francesa de Guadeloupe¹¹. Dels quatre components que conformen la dimensió *Foundations of Wellbeing*, Catalunya presenta una bona nota en el

¹¹ Aquesta regió, tal com s'ha comentat als primers paràgrafs a pàgina 14, presenta un problema relacionat amb la falta de dades. Així doncs, no s'hauria de prendre com a referència. La segona millor nota en aquesta dimensió la té Pohjois ja Itä Suomi, una regió finesa de la que Catalunya es troba a una distància de 15,31 punts.

component *Health and Wellness*, on es troba a tan sols 7,42 punts de les regions capdavanteres, tot i que en termes de rànquing no és així. És en el component **Access to Basic Knowledge** on s'aprecia tant la posició com la nota més dolenta. Catalunya es troba entre les trenta pitjors regions d'Europa en termes d'educació bàsica, a una distància de més de 40 punts de les millors regions, situades a la República Txeca, Alemanya i Eslovàquia. En els components *Access to Information and Communications* i *Environmental Quality*, el primer presenta un baix rànquing, i una nota correcta, mentre que el segon presenta un molt bon rànquing i una puntuació baixa (i aquest rànquing elevat amaga unes notes molt dolentes quant a la qualitat de l'aire).

En últim lloc trobem la dimensió *Opportunity*. En aquesta dimensió trobem una nota de 59,13 punts, bastant similar en la seva mediocritat amb la de la dimensió *Foundations of Wellbeing*. Catalunya té un gran marge de millora, ja que es troba a 27,89 punts de la regió amb millor puntuació en aquesta dimensió, la regió danesa de Hovedstaden. La millor nota que té Catalunya dins d'aquesta dimensió és la del component *Tolerance and Inclusion* (77,02), seguida de prop del component *Access to Advanced Education*. Per una altra banda, trobem els dos components més referits a la **qualitat democràtica**, *Personal Freedom and Choice* i *Personal Rights*, que tenen puntuacions molt baixes, sobretot *Personal Rights*, que amb 30,49 punts és el component amb **la puntuació més baixa de Catalunya a l'EU-SPI**. Els components d'aquesta dimensió no tenen massa relació teòrica amb el nivell de PIB per càpita, com s'exposa a la pàgina 16 (excepte en el cas d'*Access to Advanced Education* que forma part dels components amb saturació teòrica als 40.000 \$)

Al capítol 5 es realitza una anàlisi en profunditat de cada component i indicador del EU-SPI català, el que ens pot servir per a identificar en quins d'ells estem donant pitjors resultats, trobar-hi possibles explicacions i finalment proposar mesures per afrontar aquests problemes i millorar el nostre benestar.

3. Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Comparant els resultats de Catalunya amb els de 15 regions amb PIB similar

3.1 Comparació entre regions amb PIB similar

Una de les eines analítiques que s'ha proporcionat des de la web de l'EU-SPI és la d'un semàfor comparatiu que utilitza una gamma de tres colors (vermell, groc i verd) per a comparar el comportament d'una regió determinada amb 15 regions de PIB similar.

En el cas de Catalunya, les regions que estableix l'EU-SPI com a regions amb PIB similar són les següents:

Taula 3.- Resultats de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a l'EU-SPI.

Regió	País	Puntuació SPI	PIBpc PPP ¹² 2011 (euros)	Diferència amb el PIBpc mitjà del seu país
Catalunya	Spain	65,5	28.400 €	4.200 €
Midtjylland	Denmark	82,0	28.200 €	-3.300 €
Gloucestershire...	United Kingdom	74,1	27.500 €	1.100 €
Attiki	Greece	57,3	26.900 €	6.900 €
Niederbayern	Germany	70,8	31.400 €	600 €
Braunschweig	Germany	71,5	31.300 €	500 €
Bucuresti Ilfov	Romania	52,0	30.700 €	18.500 €
Detmold	Germany	71,7	30.300 €	-500 €
Freiburg	Germany	74,4	30.200 €	-600 €
Saarland	Germany	70,6	30.200 €	-600 €
Hannover	Germany	71,3	29.900 €	-900 €
Västsverige	Sweden	79,5	29.600 €	-1.800 €
Mellersta Norrland	Sweden	79,0	29.000 €	-2.400 €
Limburg (NL)	Netherlands	77,4	29.000 €	-3.500 €
Friuli Venezia Giulia	Italy	62,2	29.000 €	2.500 €
Overijssel	Netherlands	80,3	28.400 €	-4.100 €

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

La selecció de regions feta pels promotors de l'EU-SPI s'ha d'analitzar amb precaució, sobretot en el cas de les regions-capital de Grècia i Romania. Aquestes dues regions presenten valors molt més baixos que la resta de regions en la majoria dels components, i la principal explicació és que tot i tractar-se de regions amb un PIB per càpita molt superior al de la resta del seu país, el sol fet de pertànyer a aquets determinats països té certes implicacions d'estructura econòmica, política i social que no canvien pel simple fet de tenir un major PIB que la resta del

¹² El PIB PPP regional que publica Eurostat està construït amb paritat de compra respecte a una "cesta de productes" feta a nivell estatal. Així doncs, els PIB PPP regionals estan ajustats a nivell nacional, pel que no serveix de la mateixa manera per a poder comparar la paritat de poder adquisitiu de regions dins d'un mateix país. Perquè fos un indicador òptim, s'hauria d'haver ajustat el PIB per càpita regional amb els preus de la "cesta de productes" a cada regió, i no amb els preus de la "cesta de productes" nacional.

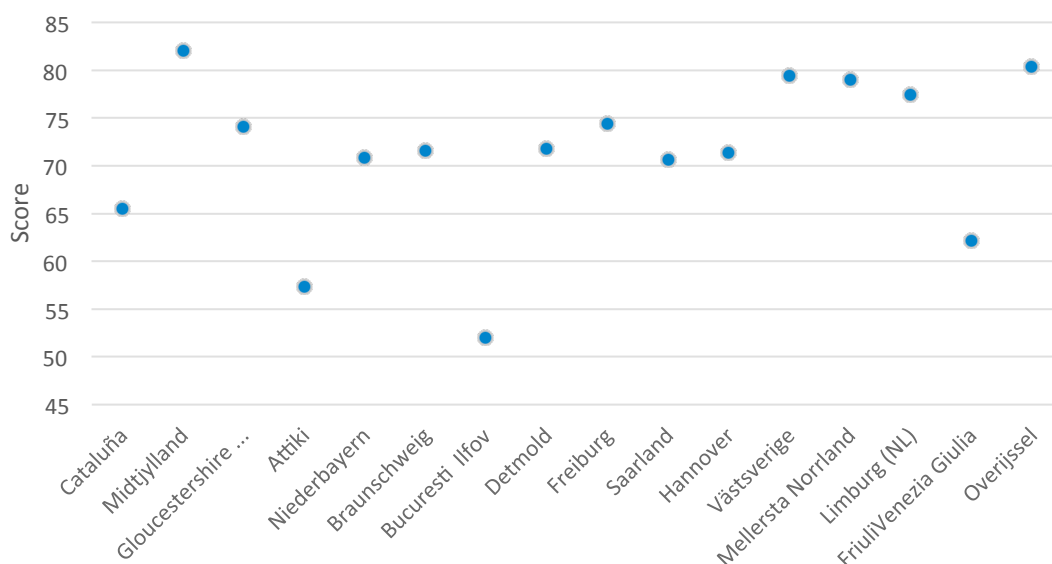
país. Per exemple, mentre Bucarest tenia el 2011 un PIB per càpita de 30.700 euros, el PIB per càpita mitjà a Romania era de 12.200 euros.

En una escala menor, la regió grega d'Attiki (regió que conté Atenes), tenia el 2011 un PIB per càpita de 26.900 euros, mentre el PIB per càpita mitjà a Grècia era de 20.000 euros. En canvi, la resta de regions no presenten divergències tan grans amb el valor mitjà del PIB per càpita del país¹³ (la diferència màxima es de 4.200 euros).

Aquestes regions no coincideixen exactament amb les 15 regions amb el PIBpc PPP 2011 més proper a Catalunya, però es tracta de regions amb un PIB pc molt similar. Això ens serveix per a treure aquest factor de l'equació com a determinant per a explicar les diferències entre regions (tot i que el PIB per càpita nacional podria continuar influint, com s'ha indicat).

Com es pot comprovar a la taula superior i al gràfic inferior, la majoria de regions es troben concentrades en la banda dels 70 i 80 punts a l'SPI, amb les notables excepcions de Catalunya, Attiki, Bucarest i Friulia Venezia Giulia.

Gràfic 5.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a l'EU-SPI.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Per a utilitzar aquesta eina en profunditat, analitzarem quines són les dimensions i components que afecten més significativament a aquesta situació, i en quines variables podem trobar les diferències regionals més grans a teòrica igualtat de PIB pc.

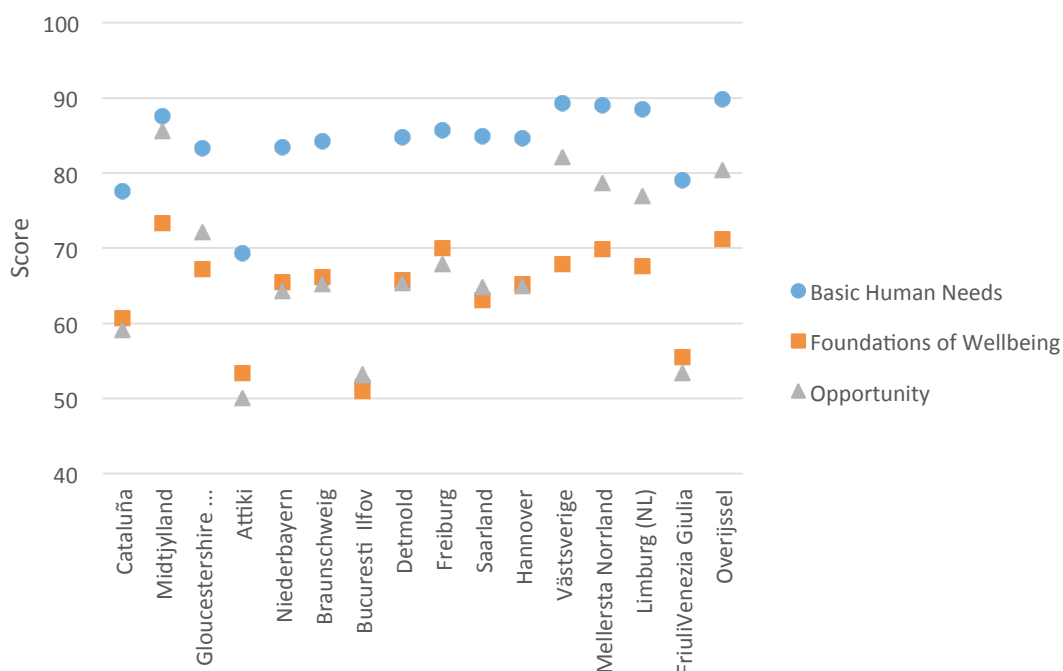
¹³ PIB per càpita PPS dels països al 2011:

Italia: 25.500 €;	Netherlands 32.500 €;	United Kingdom: 26.400 €;	Romania 12.200 €;
Denmark: 31.500 €;	Greece: 20.000 €;	Sweden: 31.400 €;	Spain: 24.200 €;
Germany: 30.800 €.			

3.1.1 Comparació per dimensions

En la taula inferior s'ha disposat la puntuació de les tres dimensions de les 16 regions analitzades. El primer que pren rellevància a l'hora d'interpretar el gràfic és que la dimensió *Basic Human Needs* (Necessitats Humanes Bàsiques) és la que té en els 16 casos els valors més alts.

Gràfic 6.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a les tres dimensions de l'EU-SPI.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

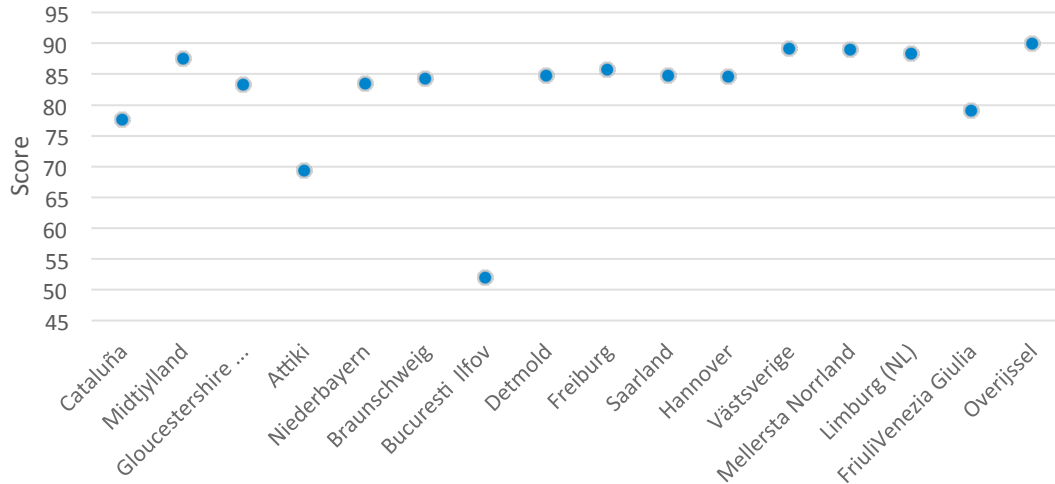
Aquest fet es pot interpretar com que la majoria de components que formen aquesta dimensió saturen en arribar a una quantitat relativament baixa d'euros, i els països de la mostra seleccionada tenen una renda per càpita superior al punt de saturació; per tant, la seva puntuació en aquesta dimensió del SPI hauria de ser tan elevada com de fet ho és.

Crida l'atenció el fet que la dimensió *Foundations of Wellbeing* es troba normalment per sobre en *score* que la dimensió *Opportunity*, excepte en el cas de les regions Midtjylland (Dinamarca), Västsvrige, Mellersta Norrland (Suècia), Limburg i Overijssel (Països Baixos). Aquestes cinc regions representen alhora les 5 regions amb el SPI més alt de les 16 analitzades. Queda per al futur analitzar i explicar aquest comportament, buscant les causalitats i els seus sentits, però podem intuir que un major benestar social millora les oportunitats individuals de la població.

Tots els valors de les 16 regions en aquesta la dimensió *Basic Human Needs* es troben entre els 78 i els 90 punts, amb l'excepció d'Attiki, a Grècia que en té 69 i de Bucarest, a Romania que en té 52. El valor més alt de la dimensió són els 89,9 punts que té Overijssel, amb una diferència de més de 30 punts (influïda sobretot perquè Bucarest té un valor molt baix, sense cap regió del grup que se li apropi). També és destacable que la distància en punts entre la dimensió

Basic Human Needs i la següent dimensió és bastant elevada, superior a la distància en punts entre Foundations of Wellbeing i Opportunity.

Gràfic 7.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a la dimensió

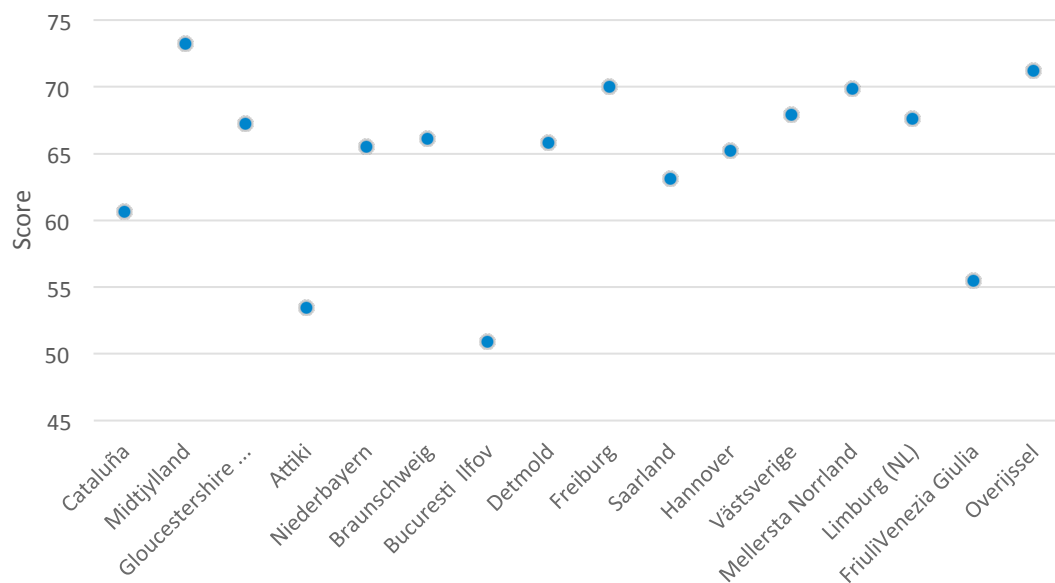

Basic Human Needs.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

La dimensió Foundations of Wellbeing, que analitza components com l'accés al coneixement bàsic o la qualitat mediambiental, presenta en aquest cas una sèrie de valors menys compactes. La majoria de valors es troba entre els 65 i 75 punts. El valor més alt és el de Midtjylland, a Dinamarca, amb 73 punts. La puntuació mitjana en aquest apartat és inferior a la de la dimensió anterior, el que indica que queda més camí per recórrer, però també que els objectius per a assolir un major benestar impliquen una dificultat superior.

Gràfic 7.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a la dimensió Foundations of Wellbeing

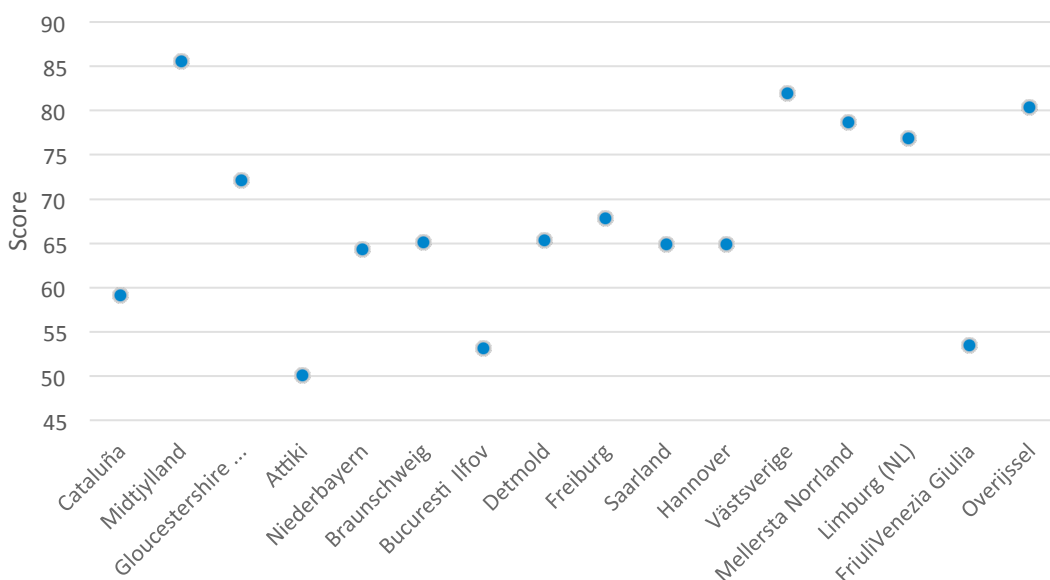

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Per la banda inferior de valors tornem a trobar Attiki, a Grècia (53,4 punts) i Bucarest a Romania (50,9 punts), i en aquest cas també es podria afegir a Friuli Venezia Giulia (55,5 punts). La diferència entre el valor més baix i el més alt de poc més de 20 punts, fent d'aquest component aquell on la sèrie de valors és més compacta entre les dimensions analitzades de les 16 regions seleccionades. En l'apartat 3.1.2 analitzarem quins components determinen principalment aquesta situació (tant en l'aspecte positiu com en el negatiu), però l'anàlisi específica de cada component i els seus indicadors és una feina a fer des de la mateixa regió, per tal de detectar els problemes específics que impedeixen un major benestar i oferir solucions polítiques a aquests.

L'última dimensió del SPI, *Opportunity*, presenta normalment valors inferiors a la dimensió *Foundations of Wellbeing*, (excepte en els casos de Midtjylland a Dinamarca, Västsverige i Mellersta Norrland a Suècia i Limburg i Overijssel als Països Baixos). Els resultats de les regions en aquesta dimensió són, com caldria esperar, més dispersos que els observats en les dues dimensions anteriors.

Gràfic 8.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar a la dimensió Opportunity

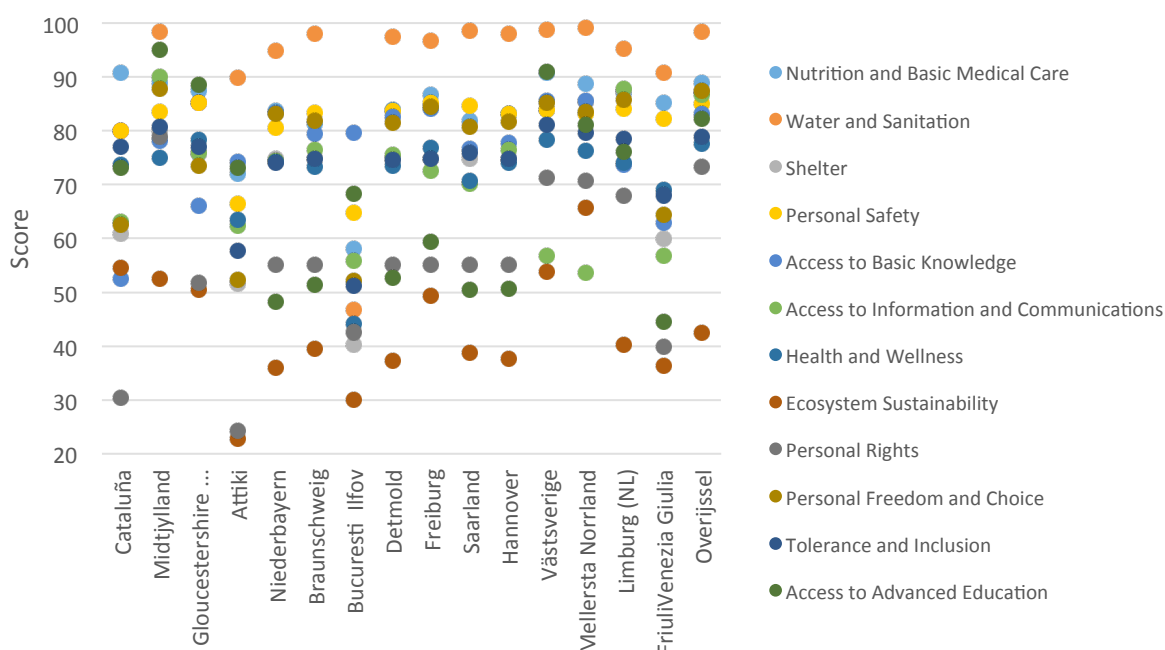
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Això es deu al fet que la major part dels seus components estan més relacionats amb decisions de caràcter polític i no vénen pas tan determinats pel nivell de renda de la regió. Els valors de les regions d'Alemanya són molt similars, fet que es podria entendre tant perquè formen part del mateix país com perquè hi han valors presos en l'àmbit nacional a Alemanya que s'han fet servir per a totes les regions del país per manca de dades. El valor més baix són els 46,1 punts d'Attiki, mentre que el valor més alt torna a estar marcat per Midtjylland a Dinamarca, amb 80,3 punts, una diferència de més de 30 punts.

3.1.2 Comparació per components

En la taula inferior s'ha disposat la puntuació dels 12 components de les 16 regions analitzades. El gràfic per components segueix la lògica del gràfic per dimensions, amb els components *Water and Sanitation i Nutrition and Basic Medical Care* en primer lloc, amb les puntuacions més elevades. *Personal Safety* presenta també un valor elevat en totes les regions.

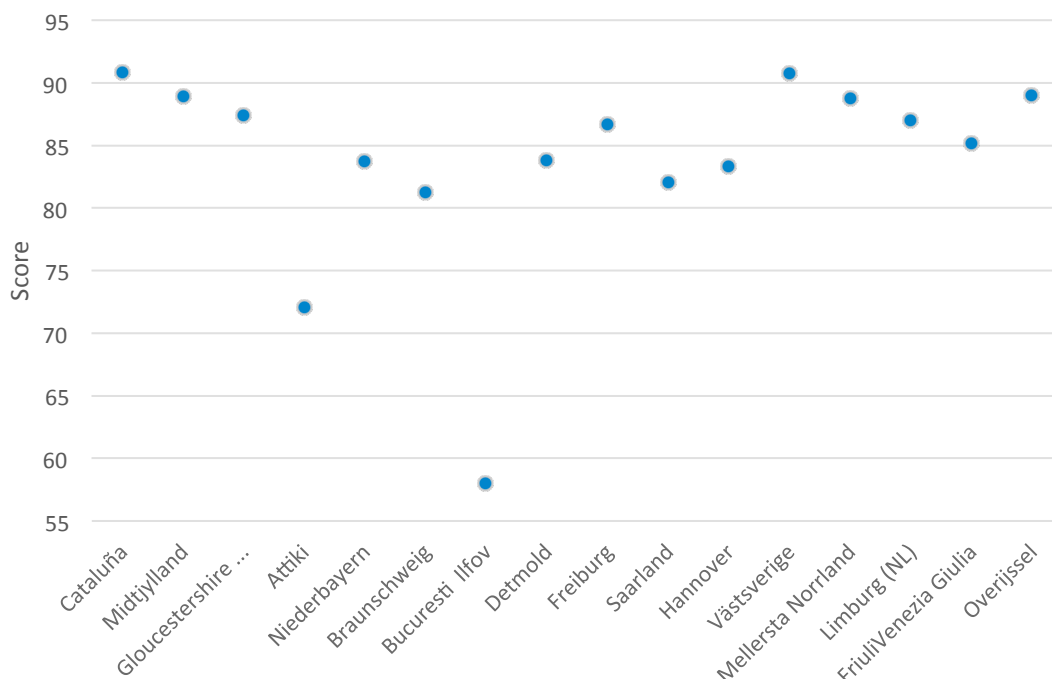
Gràfic 9.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar als 12 components de l'EU-SPI

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Els components amb la puntuació més baixa que podem detectar són *Environmental Quality i Access to Advanced Education* (sobretot en el cas de les regions alemanyes). Per a interpretar de manera més acurada el significat d'aquest gràfic, l'hem dividit en 12 gràfics, un gràfic per a cada un dels 12 components que conformen l'SPI.

Gràfic 10.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Nutrition and Basic Medical Care

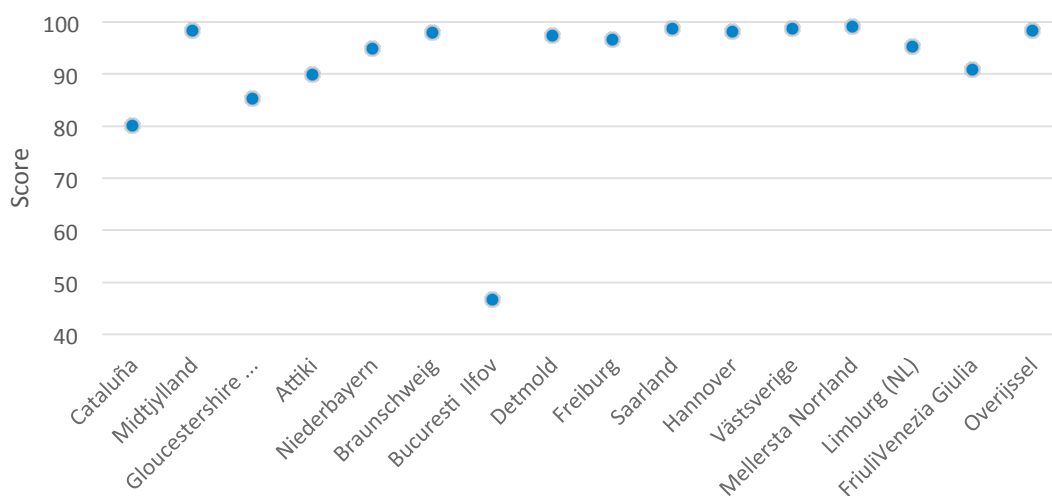

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Al gràfic del component *Nutrition and Basic Medical Care* podem veure com a la majoria de regions d'Europa es donen resultats entre 80 i 95 punts, molt elevats. Sobta la situació de les regions alemanyes, donat que la major part d'elles presenta valors baixos en relació a les altres 16 regions.

Bucarest, i en menor mesura Attiki, presenten valors molt per sota de la resta. D'altra banda, Catalunya presenta el valor més alt de les regions seleccionades, juntament amb Västsverige.

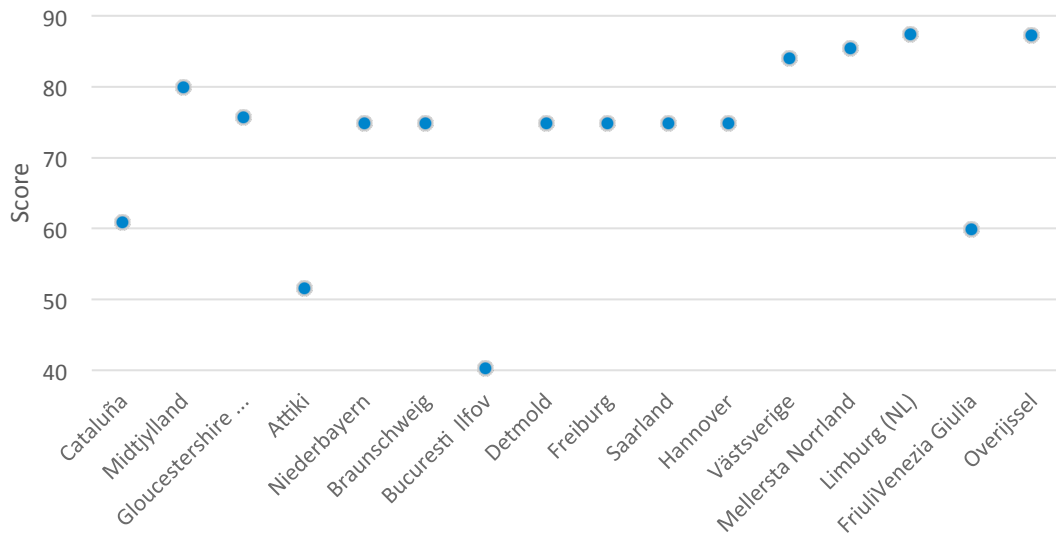
Gràfic 11.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Water and Sanitation

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

El component *Water and Sanitation*, presenta valors relativament homogenis, en la banda dels 90-100 punts. Lleugerament per sota, podem trobar a regions com a Catalunya i Gloucestershire, i molt més enrere, Bucaresti Ilfov a 33 punts. Així doncs, sembla que aquest component del benestar social ha estat assolit a la majoria de regions que tenen una renda al voltant de 30.000 €, amb algunes notables excepcions.

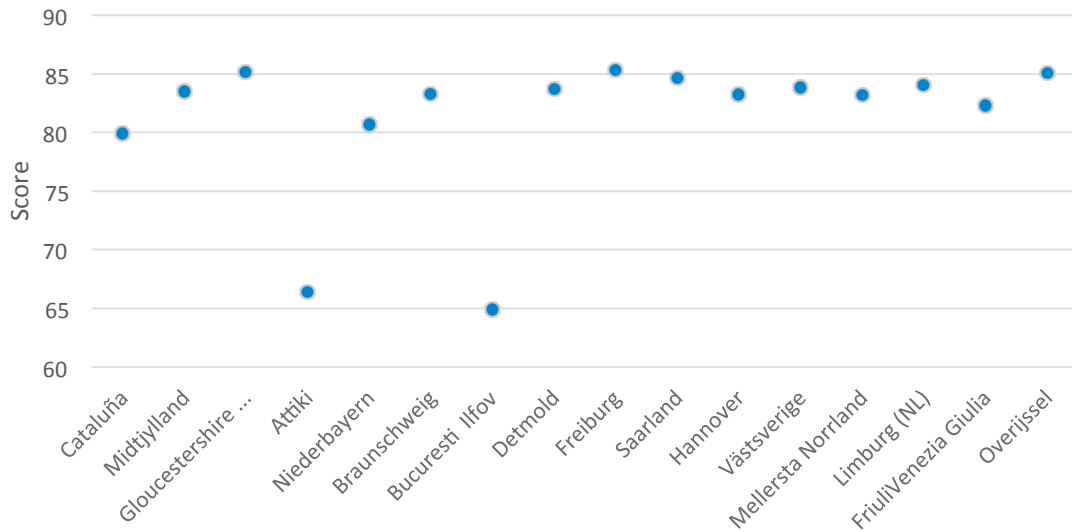
Gràfic 12.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Shelter.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

En aquest gràfic, el component *Shelter* analitza indicadors sobre l'habitatge. La major part de les 16 regions analitzades presenta valors per sobre dels 75 punts, amb l'excepció de Catalunya, Attiki, Bucaresti Ilfov i Friuli Venecia Giulia. Sembla haver-hi un biaix regional més fort que el que s'observa en altres components, on les regions del sud d'Europa (i de l'est) presenten mals resultats en aquest component, i tenen molt camí per a recórrer. Els valors més elevats d'aquest indicador els proporcionen les regions Limburg i Overijssel, dels Països Baixos, indicant una molt bona política d'habitatge en l'àmbit nacional en aquest país.

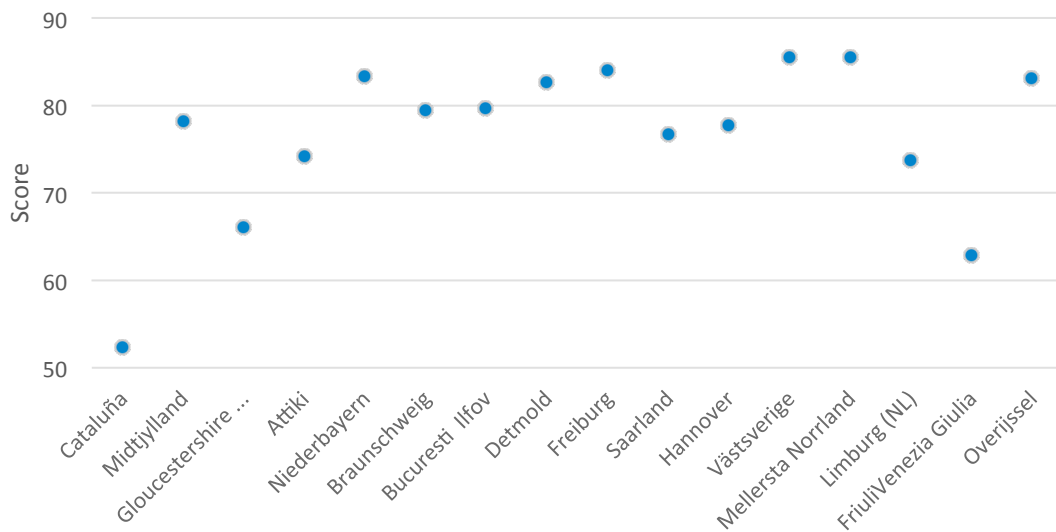
Gràfic 13.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Personal Safety.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

En el component *Personal Safety*, trobem també un resultat bastant homogeni entre les 16 regions, on la majoria d'elles es mouen entre els 80 i 85 punts, indicant un estat de la seguretat personal bastant positiu. Per la part contrària, destaquen els casos de Attiki i Bucuresti Ilfov. Aquestes dues regions presenten resultats molt allunyats de la resta de regions en la majoria de components, però en aquest cas s'allunyen més de 12 punts de la regió amb el resultat més proper per la banda superior (Catalunya). Aquest fet es pot veure influenciat en part pel fet que tant Attiki com Bucuresti Ilfov són les principals aglomeracions urbanes dels seus països, ja que són les regions on se situa la capital, Atenes (Grècia) i Bucarest (Romania).

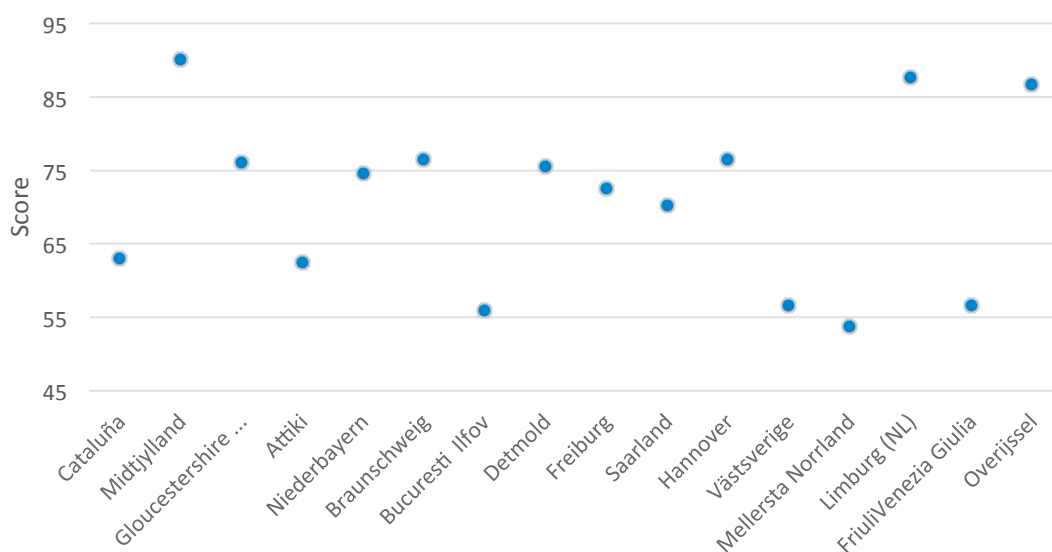
Gràfic 14.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Access to Basic Knowledge.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

En aquest gràfic es pot apreciar clarament que la tendència de l'anàlisi anterior es veu modificada. Ja no trobem en l'última posició a les regions de Grècia i Romania, sinó que en aquest cas l'últim lloc l'ocupa de forma destacada Catalunya, amb 52 punts. També presenten valors entre 60 i 70 punts les regions de Gloucestershire, al Regne Unit i Friuli Venezia Giulia, a Itàlia. Aquest baix valor de Catalunya es destaca com un dels principals problemes a resoldre per la societat catalana, i que té fortes repercussions en altres components. Les 6 regions alemanyes que s'analitzen en aquesta mostra tenen uns resultats força positius, al voltant dels 80 punts, que contrasten fortament amb els resultats que analitzarem posteriorment al component *Access to Advanced Education*. Per últim, destacar el paper de la regió romana Bucaresti Ilfov, que presenta aquí la puntuació més elevada amb diferència dels 12 components del seu SPI, amb 80 punts.

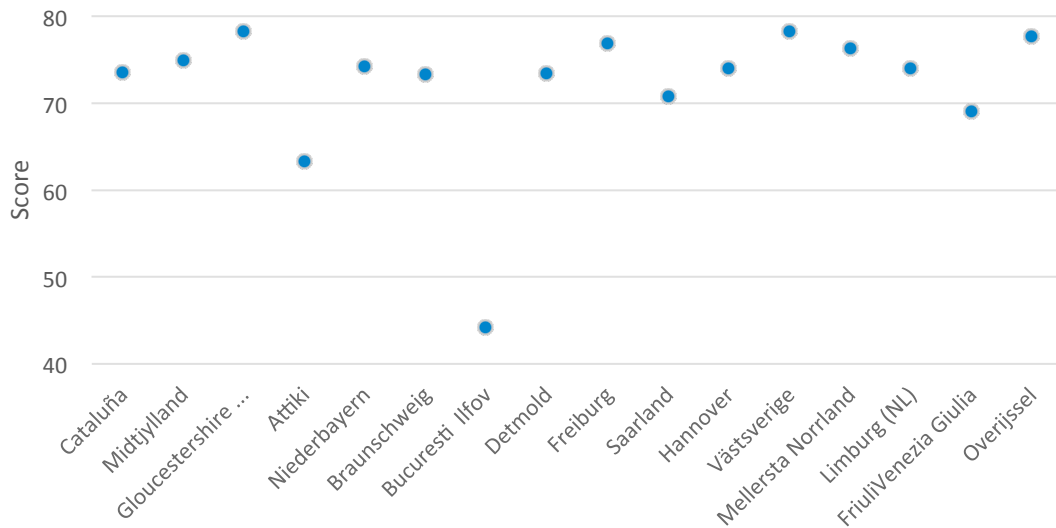
Gràfic 15.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Access to Information and Communications.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

El fet que sobta més en l'anàlisi d'aquest component és la mala posició de les regions sueques, probablement derivada de la dificultat d'oferir eficaçment serveis d'informació i comunicacions a certes regions del país, molt extenses i amb una població petita i atomitzada. D'altra banda també destaca l'àmplia gamma de valors que es dona en aquest component. En aquest gràfic, els valors de les regions sueques, danesa i holandeses no van de la mà, sinó que presenten resultats molt dispars, essent aquestes les regions de Dinamarca i Holanda les que presenten els valors més elevats de la mostra. Tot i així, sembla que hi ha un llarg camí per recórrer a gran part de les 16 regions en els indicadors analitzats per al component *Access to Information and Communications*.

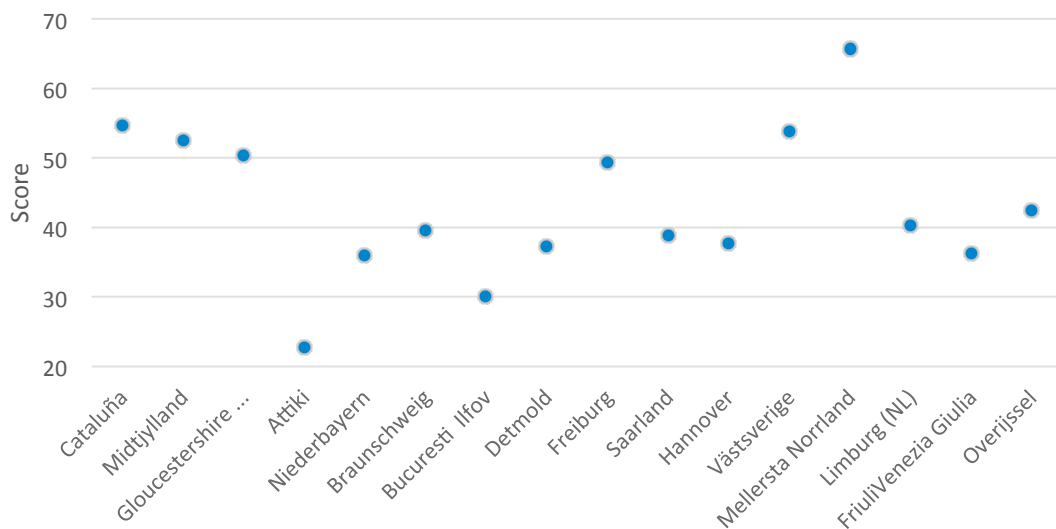
Gràfic 16.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Health and Wellness

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

El gràfic del component *Health and Wellness* presenta uns resultats molt concentrats en la banda dels 70 – 80 punts, el que indica que és un component que es pot millorar significativament. Tot i així Bucarest presenta una puntuació molt allunyada de la resta de regions, amb 44 punts. Attiki tampoc presenta un bon resultat, amb 63 punts, però es troba molt més a prop de la resta de regions.

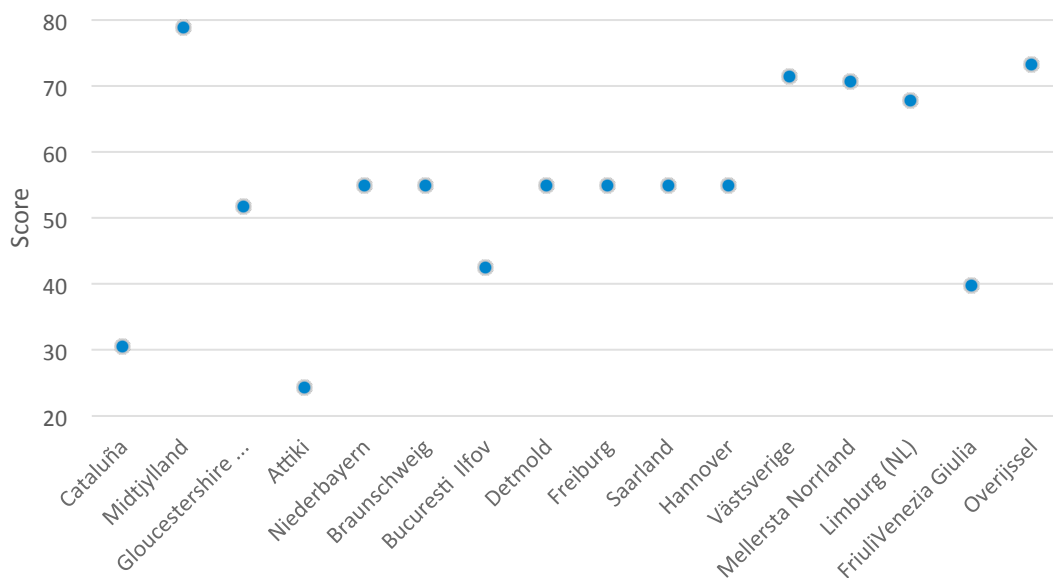
Gràfic 17.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Environmental Quality.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Com s'ha comentat anteriorment, el component *Environmental Quality* és el que presenta uns resultats més baixos dels 12 components que conformen el SPI. Els resultats de les 16 regions es troben per sota de 70 punts, el que indica que hi ha un gran camí per recórrer, i que existeix un important problema de sostenibilitat mediambiental a Europa. Attiki presenta un valor molt baix, gairebé crític, de 23 punts, mentre que la resta de regions se situen entre els 30 i els 50 punts. Resulta destacable la situació de les regions alemanyes i les dels Països Baixos, amb resultats a la banda alta a la major part dels components i que aquí presenten uns resultats negatius. També crida l'atenció el paper de Catalunya, que es troba en una bona posició relativa, a l'alçada de Västsverige, regió sueca que conjuntament amb Mellersta Norrland, presenta els millors valors del component. Però com s'ha comentat en l'anàlisi per components, aquest inclou valors objectius i subjectius, i això fa que regions amb una gran preocupació medi-ambiental, com ara les alemanyes, puguin estar en pitjor situació que Catalunya malgrat que la situació objectiva no ho justifiqui.

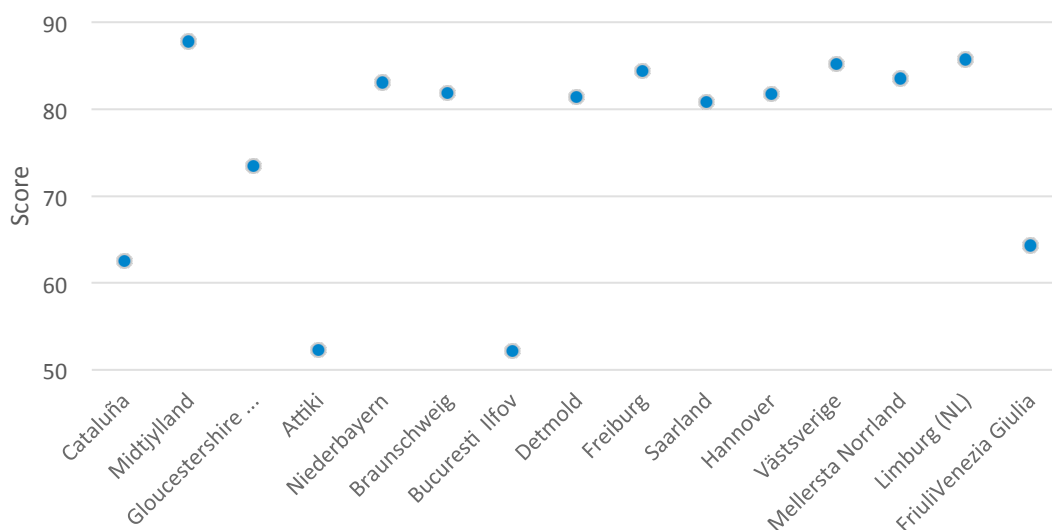
Gràfic 18.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Personal Rights.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

El component *Personal Rights* presenta una gran diversitat de valors, ja que el valor més baix (Attiki) té tan sols 24 punts, mentre que el més alt, a Midtjylland, té 79 punts, una diferència de més de 50 punts. Podem apreciar també com les regions del Mediterrani (Catalunya, Attiki, i Friui Venezia Giulia) són les que presenten els valors més baixos. També podem observar com una gran part de les regions es troben en la franja dels 50 – 60 punts; així doncs, en aquest component també trobem una mala puntuació de les 16 regions en general, on hi ha molt espai per millorar el benestar dels ciutadans.

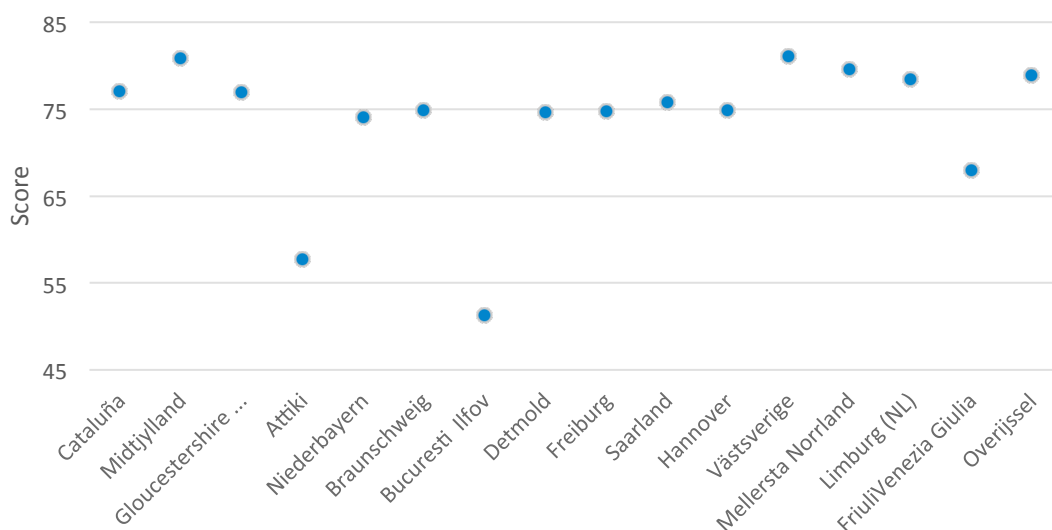
Gràfic 19.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Personal Freedom and Choice.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

En aquest gràfic, que analitza la puntuació comparada del component *Personal Freedom and Choice*, podem apreciar com la major part de regions presenta una puntuació superior als 80 punts, amb les explicacions (ja vistes en altres components) de Catalunya, Attiki, Bucaresti Ilfov i Friuli Venezia Julia, que presenten valors entre els 50 i els 65 punts.

Gràfic 20.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Tolerance and Inclusion.

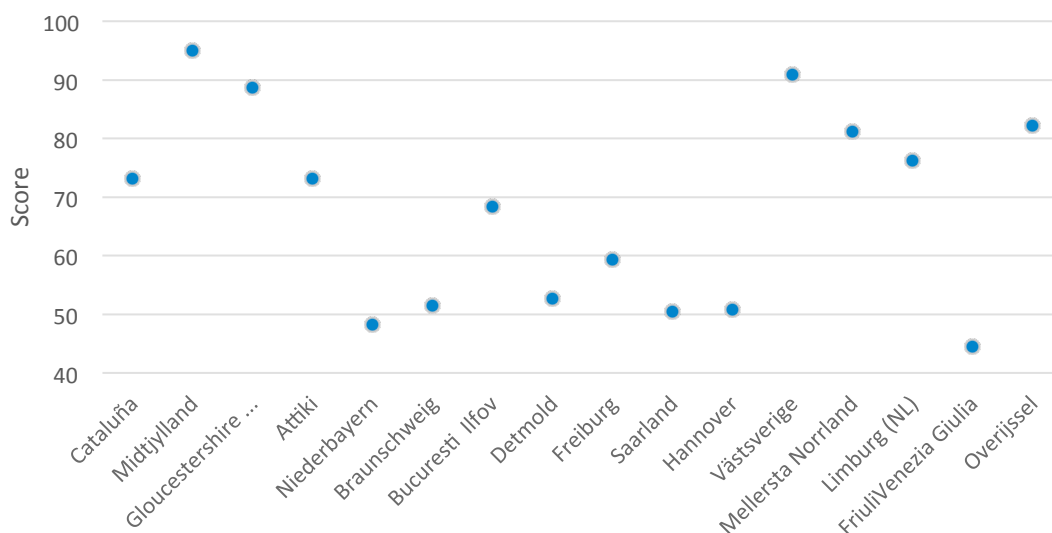

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Els resultats del component *Tolerance and Inclusion* semblen bastant satisfactoris en la major part de les regions analitzades, amb valors al voltant dels 75 punts, o lleugerament per sobre. És molt destacable la situació de les regions d'Attiki i Bucaresti Ilfov, amb 58 i 51 punts

respectivament, quedant palès que tenen un llarg camí a recórrer en aquest aspecte i molt espai per a la millora.

Gràfic 21.- Puntuació de Catalunya i 15 regions amb un PIB per càpita similar al component Access to Advanced Education.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Per últim, analitzem el component *Access to Advanced Education*. Aquest component presenta uns valors molt dispersos, des dels 35 punts de la major part de regions alemanyes, fins als 74 punts de Midtjylland.

El comportament de les regions alemanyes resulta molt interessant, perquè aquest mal resultat contrasta amb la major part de components analitzats, sobretot d'accés al coneixement bàsic, on les 6 regions presenten un resultat molt positiu. Això pot voler dir que l'educació universitària a Alemanya no és suficientment atractiva per als seus joves, perquè la formació professional que s'ofereix al país i els treballs als quals pot accedir a través d'aquesta són de suficient qualitat per prioritzar aquest tipus de formació.

El cas contrari succeeix a Catalunya, on es pot apreciar un valor en la mitjana de les altres regions, mentre que a *Access to Basic Knowledge* presentava el valor més baix de les 16 regions.

També resulta sorprenent el resultat de la regió Bucuresti Ilfov, ja que, combinat amb el seu bon resultat al component *Access to Basic Knowledge*, es pot interpretar com que l'educació és una de les principals prioritats en aquesta regió romana.

4. Situació de Catalunya a l'EU-SPI: Comparant els resultats de Catalunya amb les Comunitats Autònomes d'Espanya.

A través de l'anàlisi feta al capítol 2 hem vist que la situació de Catalunya en termes de progrés social no és bona, si la comparem amb les 272 regions europees. En aquest capítol, proposem una anàlisi més reduïda, circumscrita a les 19 comunitats i ciutats autònomes d'Espanya. D'aquesta manera, podrem analitzar si les principals debilitats que ha mostrat l'SPI per al cas de Catalunya també es troben a nivell espanyol.

Catalunya és la quarta comunitat autònoma més rica d'Espanya en termes de PIB per càpita (el PIB per càpita català l'any 2011 era de 28.400 €), però si utilitzem el rànquing de l'EU-SPI Catalunya ocupa la posició número 12 (amb una puntuació al l'Índex de 65,51).

La distància màxima entre el valor més baix observat a l'Estat Espanyol i el valor màxim es de 9,3 punts (el valor màxim és el de Madrid i el mínim el de Melilla). Aquesta diferència és molt més reduïda que la que observàvem entre el valor més alt i el més baix de l'EU-SPI a les 272 regions europees, que era de 42,6 punts. Aquest fet indica que **hi ha unes característiques comunes a nivell de país que igualen la puntuació en la majoria de components i indicadors**, tot i que resulta interessant estudiar els components en profunditat, per veure on es troben les majors diferències entre les comunitats autònomes. A continuació es presenta una taula resum amb les principals magnituds que ens serviran per a l'Estudi de l'EU-SPI de les comunitats autònomes d'Espanya:

Taula 4: Resultats de les Comunitats Autònomes a l'EU-SPI i PIB per càpita.

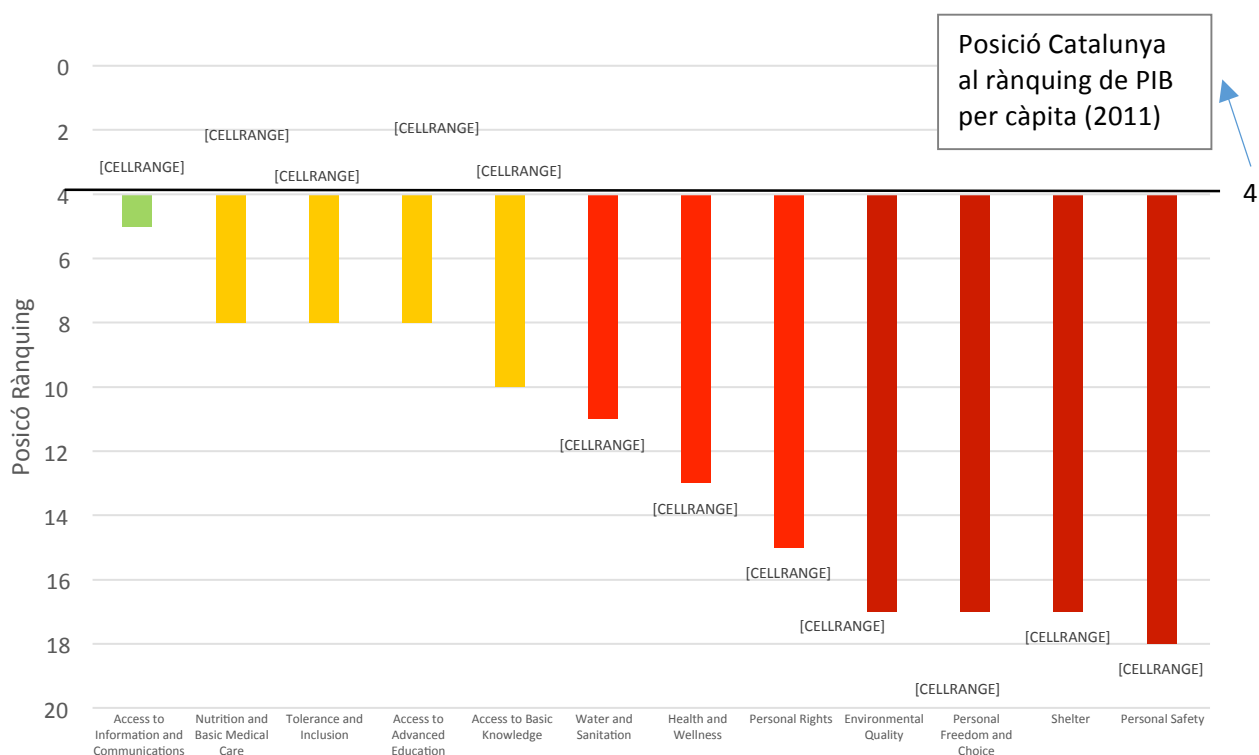
	PUNTUACIÓ EU-SPI	RÀNQUING PUNTUACIÓ EU-SPI (272 REGIONS)	RÀNQUING PUNTUACIÓ EU-SPI (19 CCAA)	PIB PC PPP	RÀNQ. PIB PPP (272 REGIONS)	RÀNQ. PIB PPP (19 CCAA)
GALICIA	66,3	157	10	21.800 €	150	11
PRINCIPADO DE ASTURIAS	68,3	145	6	22.700 €	134	10
CANTABRIA	69,3	135	4	23.500 €	126	9
PAÍS VASCO	71,4	102	2	32.500 €	35	1
COMUNIDAD FORAL DE NAVARRA	69,9	128	3	31.100 €	48	3
LA RIOJA	68,1	147	8	27.200 €	87	5
ARAGÓN	68,2	146	7	27.000 €	89	6
COMUNIDAD DE MADRID	71,9	91	1	31.500 €	41	2
CASTILLA I LEÓN	68,9	140	5	23.800 €	120	8
CASTILLA LA MANCHA	64,3	170	15	19.300 €	190	16
EXTREMADURA	64,8	169	14	16.700 €	219	19
CATALUNYA	65,5	163	12	28.400 €	68	4
COMUNITAT VALENCIANA	66,6	155	9	21.200 €	162	12
ILLES BALEARS	63,8	174	16	25.300 €	109	7
ANDALUCÍA	63,8	175	17	18.300 €	201	18
REGIÓN DE MURCIA	65,5	162	11	19.700 €	184	15
CIUDAD AUTÓNOMA DE CEUTA	63,3	177	18	20.900 €	169	13
CIUDAD AUTÓNOMA DE MELILLA	62,6	182	19	19.000 €	195	17
CANARIAS	65,3	164	13	20.600 €	176	14

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Podem apreciar com Extremadura, Andalusia, Castilla La Mancha, La Regió de Murcia, Canàries, Ceuta i la Comunitat Valenciana tenen una millor posició a nivell de EU-SPI que a nivell de PIB per càpita si les comparem amb les 272 regions europees. Aquesta circumstància també s'observa si les comparem a nivell espanyol, menys en el cas de Ceuta. D'altra banda, **les comunitats autònomes que perden més posicions en la comparació PIB pc / SPI són Catalunya** (on perd un gran nombre de posicions tant a nivell europeu com si la comparem amb Espanya), **les Illes Balears**, **on es dona un cas similar, la Comunitat Foral de Navarra** (només a nivell europeu), **el País Basc** (només a nivell europeu) i en menor **mesura La Rioja, Aragó i la Comunitat de Madrid** (la pèrdua de posicions és més rellevant a nivell europeu).

Així doncs, en un extrem tindríem el cas de **Catalunya** i les **Illes Balears**, que tenen un dèficit de 8 i 9 posicions respecte a la seva posició per PIB per càpita a Espanya i un dèficit de 95 i 65 posicions (respectivament) respecte a la seva posició per PIB per càpita a Europa. A l'altre extrem tindríem a **Extremadura**, on presenten un guany de 5 posicions respecte a la seva posició per PIB per càpita a Espanya, i 50 posicions respecte a la seva posició per PIB a Europa.

A continuació es presenta un gràfic resum¹⁴ a nivell de components de l'EU SPI per al cas de Catalunya, per a detectar i analitzar les majors divergències de Catalunya respecte a les Comunitats Autònomes d'Espanya

Gràfic 22.- Resum de la posició de Catalunya als 12 components de l'EU-SPI.

¹⁴ Al resum executiu es presenta un gràfic semblant al proposat en aquesta pàgina, però fent referència a les 272 regions europees.

A l'hora de fer la comparació dels components de l'EU-SPI amb les Comunitats Autònomes d'Espanya apreciem importants canvis. La posició de Catalunya a tots els components de l'EU-SPI és pitjor que la seva posició en rànquing, tot i que la diferència amb els valors màxims s'ha escurçat donat que aquest fet no es donava en comparar el cas de Catalunya amb les 272 regions europees, on els components *Nutrition and Basic Medical Care* i *Environmental Quality* (tot i els matisos fets a les pàgines 24 i 25) tenien una posició superior a la que ocupava Catalunya a nivell de PIB per càpita. Això pot ser degut al fet que aquests dos components on sobresortia Catalunya són realment components on **se sobresurt a nivell espanyol** respecte a la resta d'Europa, i que totes les comunitats autònomes espanyoles tenen una bona posició relativa en aquests components.

Trobem que els components en els que sortia més malparada Catalunya en la comparació amb la resta d'Europa (*Access to Basic Knowledge, Personal Rights i Shelter*) aquesta situació es torna a produir en la comparació amb les comunitats autònomes d'Espanya. En aquest cas és important recordar que per fer una anàlisi acurada de les dades de l'SPI es crucial utilitzar tant la posició com la puntuació. Catalunya es troba molt lluny en termes de posicions respecte a la que li "tocaria" per PIB per càpita en els components *Personal Rights i Shelter*, però la diferència en termes de puntuació respecte a les comunitats amb valors més elevats no és massa gran, de manera que la situació és semblant per totes les comunitats autònomes. En canvi, en el cas del component *Access to Basic Knowledge*, s'observa el contrari, una distància petita en termes de posicions entre la posició actual de Catalunya i la posició que li "tocaria" per PIB per càpita, però un gran distància en termes de puntuació respecte al millor valor observat a Espanya, el que indica que hi ha comunitats autònomes espanyoles que estan tenint molt bons resultats en aquest component.

També s'observen diferències importants, tant en termes de puntuació com de posició en els components *Access To Advanced Education, Water and Sanitation, Personal Freedom and Choice* i *Personal Safety*.

En el component *Nutrition and Basic Medical Care* no hi ha una gran variació, tots els valors de les 19 comunitats autònomes es troben en un tram de 86 a 95 punts, una molt bona situació arreu. Catalunya presenta una puntuació intermèdia, de 90,8 punts.

En el component *Water and Sanitation* existeix una gran variabilitat dels valors, fet que s'hauria d'analitzar amb deteniment en futurs estudis. El valor més alt el presenta Madrid, amb 96,5 punts, i el més baix la Comunitat Foral de Navarra, amb 61,3 punts. Catalunya presenta una puntuació intermèdia de 80,1 punts.

El component *Shelter*, el qual s'explica a bastament per al cas de Catalunya a les pàgines 22 i 23, presenta poca variabilitat en els seus resultats. Els millors resultats en termes de puntuació els presenta Cantàbria, amb 72,2 punts, i els més baixos són els de la Regió de Múrcia, amb 60,7, amb Catalunya molt a prop, amb 60,9 punts.

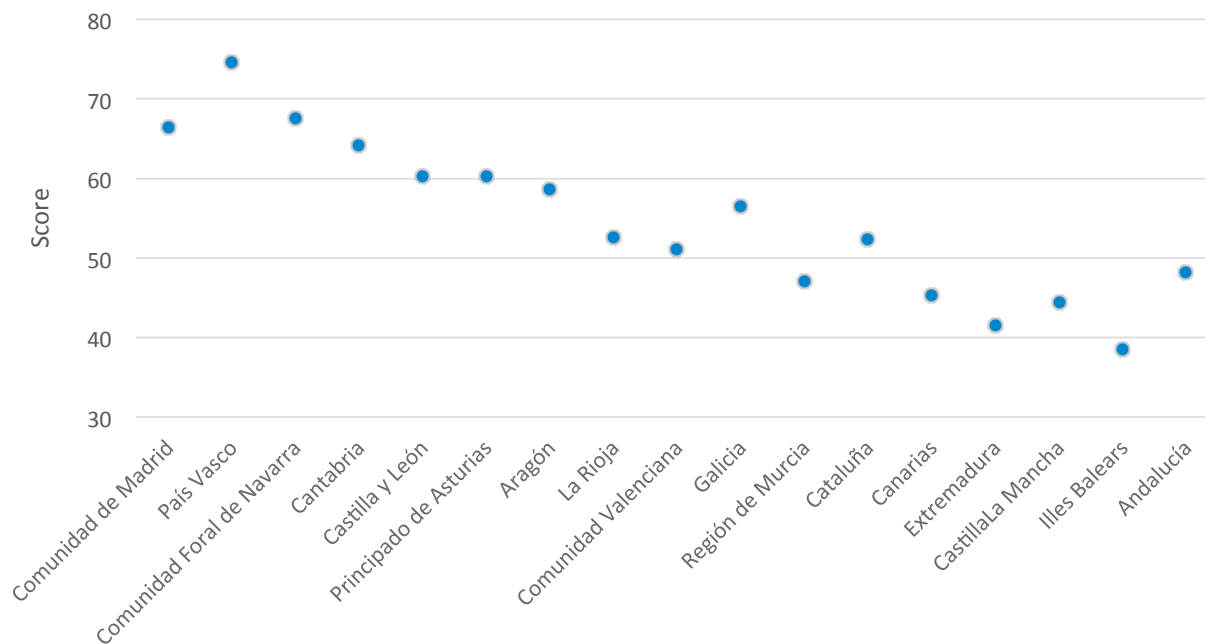
Personal Safety és un component que presenta valors molt compactes i elevats, entre els 79,8 punts de la regió de Múrcia (Catalunya en te 79,9) i els 88,3 de Castella i Lleó.

En el component *Access to Information and Communications* observem uns valors baixos a totes les comunitats autònomes, inferiors als 72 punts en tots els casos. Catalunya es troba en una posició intermèdia, amb 63 punts. El valor més baix és el d'Extremadura, amb 53 punts.

El component *Health and Wellness* presenta uns valors molt similars a totes les comunitats autònomes, entre 70 i 80 punts. La Regió de Múrcia presenta el valor més baix, i Castella i Lleó el més elevat. Catalunya té una puntuació de 73,6 punts.

El component *Access to Basic Knowledge* és un component que presenta una gran variació, i és per això que s'analitzarà acompanyat del següent gràfic:

Gràfic 23.- Puntuació de Catalunya i CCAA al component Access to Basic Knowledge.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

Observem com la puntuació de les Comunitats Autònomes¹⁵ té un ordre descendent, similar al que tindria si estiguessin ordenades en funció de la seva puntuació a l'EU SPI. Aquest fet indica que **el component *Access to Basic Knowledge* és un dels que té més influència a l'hora de determinar les diferències a nivell de progrés social entre les comunitats autònomes**. El País Basc, la Comunitat de Foral de Navarra i la Comunitat de Madrid són les comunitats autònomes que presenten els valors més elevats, i Catalunya es troba en el grup de les cueres. Tant en aquest cas, com en les diferents anàlisis fetes als capítols 2 i 3, l'accés al coneixement bàsic sobresurt com un dels principals problemes als quals s'ha de posar remei des de Catalunya.

El component *Environmental Quality*, presenta uns valors molt esbiaixats pels resultats de les Illes Canàries, que presenten la millor puntuació d'Europa en aquest component, però s'han d'analitzar amb precaució perquè no s'han tingut en compte els valors de pol·lució de l'aire per indisponibilitat de dades. Si no tenim en compte els resultats de les Illes Canàries, trobem que la majoria de valors a Espanya es troben entre els 54,6 punts de Catalunya i els 66,5 punts d'Extremadura i Castella i Lleó. En aquest component Catalunya destacava a nivell europeu,

¹⁵ L'ordre de les Comunitats Autònomes està en funció de la seva puntuació a l'índex final de l'EU-SPI, amb el valor més alt sent el situat a l'extrem esquerre (la Comunitat de Madrid) i el més baix a l'extrem dret (Andalusia). Per a realitzar el gràfic i l'anàlisi component a component s'han exclòs les dues ciutats autònomes, Ceuta i Melilla.

però a nivell espanyol es tracta del valor més baix (si no tenim en compte a les dues ciutats autònomes).

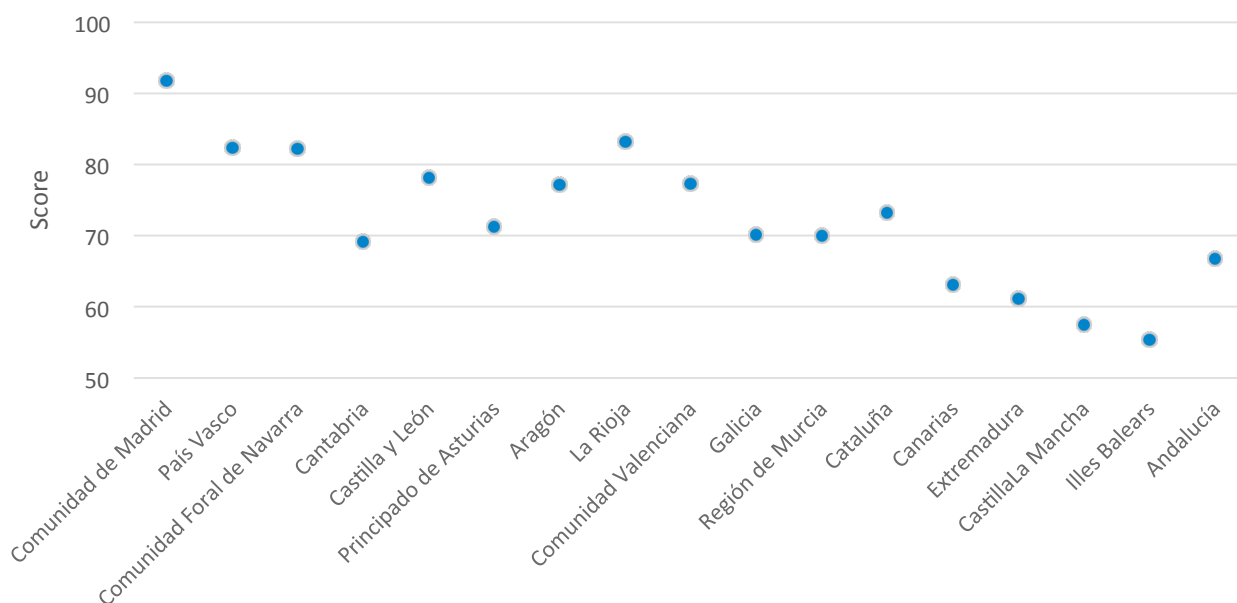
El component *Personal Rights* no presenta una gran variància, amb unes puntuacions molt negatives arreu de l'estat espanyol. Així doncs, el cas de Catalunya, on a nivell europeu presentava una puntuació molt deficient en aquest component, no és únic, sinó que és una característica pròpia de l'estat espanyol, on tots els valors es mouen entre els 37,8 punts de La Rioja i els 23,8 punts de Galícia. Catalunya té una puntuació de 30,5 punts.

Al component *Personal Freedom and Choice* Catalunya es troba a la banda baixa si la comparem amb la resta de comunitats autònomes d'Espanya, amb 62,5 punts, essent el valor màxim a nivell espanyol els 73,2 punts de la Comunitat Foral de Navarra, i els 60,1 punts d'Andalusia.

El component *Tolerance and Inclusion* presenta una sèrie de valors molt compactes a nivell espanyol, ja que totes les comunitats autònomes es troben entre els 71,5 punts de Castella La Manxa i els 79,3 punts del País Basc. Aquest component resulta més difícil d'interpretar que la resta, donada la manca de dades disponibles per a l'anàlisi dels indicadors que el componen, ja que una part important de les mateixes provenen de Gallup, i no es publiquen amb l'SPI, només es publica la informació a nivell de component.

El component *Access to Advanced Education* presenta un comportament molt similar al component *Acces to Basic Knowledge*. Dins l'estat espanyol presenta una gran correlació amb la puntuació de l'SPI general.

Gràfic 24.- Puntuació de Catalunya i CCAA al component Access to Advanced Education

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI

El component presenta ampli espectre de valors, que van des dels 91,9 punts amb els quals Madrid destaca per sobre de la resta de comunitats, fins als 55,3 punts de les Illes Balears (fet que resulta fins a cert punt sorprenent). Catalunya presenta una puntuació de 73,2 punts, el

que suposa una puntuació correcta en l'indicador, però a certa distància de les comunitats autònomes amb un PIB similar (País Basc, Comunitat Foral de Navarra, Madrid o Aragó). Aquí podríem apuntar com a factor diferencial la intensitat del sector turístic, donat que a les comunitats que aquest és més intens (en termes de proporció del valor afegit generat pel sector, sobretot a comunitats autònomes com el País Valencià, Illes Balears, Canàries o Catalunya) es pot veure una estructura del mercat de treball (i educativa) més disfuncional.

5. Els resultats del SPI català a nivell de indicadors i components. Principals fortaleses i mancances de Catalunya segons l'EU-SPI.

En aquest subapartat analitzarem els resultats del SPI català fent servir les eines exposades en l'apartat 1.4. Interpretarem els indicadors que conformen el SPI en funció de la seva relació esperada amb el PIB per càpita i la relació que finalment mostren en el cas català, tot fixant-nos en si es tracten d'indicadors objectius o subjectius, i les implicacions que aquest fet pot tenir.

Per això s'han agrupat els components de la manera indicada anteriorment, en funció de la seva relació amb el PIB. Primerament analitzarem els components en els quals la seva relació amb el PIB sembla saturar en arribar a rendes per càpita de 20.000 \$ (la de Cat és superior), els components on la seva relació amb el PIB sembla saturar en arribar a rendes per càpita de 40.000 \$ (la de Cat és inferior), els components que semblen tenir correlació 0 o fins i tot negativa amb el PIB per càpita i finalment els components amb una baixa correlació amb el PIB per càpita.

La puntuació re-calculada que es presenta per afinar l'explicació del resultat d'alguns components i indicadors és aproximada, ja que mancarien petits re-càlculs per acabar d'afinar-la i reproduir els resultats idèntics de l'SPI (que no són públics).

5.1 Anàlisi dels components i indicadors de l'EU - SPI català que saturen teòricament als 20.000 \$

5.1.1. Anàlisi dels components

En aquest grup de components Catalunya no hauria de tenir problemes, malgrat que la posició sigui dolenta en alguns casos, ja que l'important és la nota. Si amb rendes de 20.000 \$ ja s'arriba al màxim al qual es pot arribar en la qualitat de l'índex, amb baixes oscil·lacions de la nota es poden donar oscil·lacions més altes de la posició. Aquest fet es pot comprovar en els resultats de Catalunya als components *Nutrition and Basic Medical Care* i *Water and Sanitation*, ja que només els separen 10 punts del màxim en la seva nota a l'EU-SPI, però en el cas del rànquing, la diferència és de 161 posicions. Per interpretar les diferències entre aquests dos components resulta més útil utilitzar la seva puntuació que el seu rànquing. Són casos gairebé saturats, als quals dedicar-los una gran quantitat de recursos addicional no tindria un gran impacte en la millora del progrés social.

Component	Posició al Rànquing EU - SPI	Puntuació EU -SPI
Nutrition and Basic Medical Care	11	90,70
Water and Sanitation	172	80,10
Access to Basic Knowledge	250	52,39

Tanmateix tenim problemes. L'accés al coneixement bàsic dona un valor molt dolent. El canvi de comportament del component *Access to Basic Knowledge* entre l'EU-SPI i el Global SPI (en el primer cas el component es troba menys relacionat amb la renda per càpita) fa pensar que aquest component s'hauria d'analitzar dins del marc dels components sense una forta relació teòrica amb el PIB per capità. Una possible explicació és que al Global-SPI, el component *Access to Basic Knowledge* contenia indicadors relacionats amb l'Educació Primària, mentre que a l'EU-SPI aquests es relacionen amb l'Educació Secundària.

5.1.2 Anàlisi dels indicadors

Indicadors de Nutrition and Basic Medical Care - Posició 11 Nota 90,7

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Unmet medical needs	5
Mortality rate before 65	17
Insufficient food	58
Infant Mortality	62

En aquest component ens trobem en una molt bona posició en els quatre indicadors que el componen. Tots quatre provenen d'Eurostat (alguns d'ells d'EU-SILC, l'Enquesta de Condicions de Vida d'Eurostat). Els indicadors *Unmet Medical Needs* i *Insufficient Food* resulten lleugerament més subjectius que la resta, donat que provenen d'enquesta, tot i que bastant acotada. Mesuren la capacitat d'accedir a cures mèdiques (capturant problemes de disponibilitat, accessibilitat o eficiència) i el percentatge de persones que no es poden permetre un àpat amb carn o peix cada dos dies.

Indicadors de Water and Sanitation - Posició 172 Nota 80,10

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Lack of toilet in dwelling	9
Sewage Treatment	163
Uncollected Sewage	193
Satisfaction with water quality	Gallup

Es tracta d'un component amb una posició que a priori sembla dolenta (172), però amb una nota comparativament bona (80,10). En aquest cas, l'anàlisi per rànquing podria conduir a error. Hem re-calculat un valor normalitzat provisional per a cadascun d'aquests quatre indicadors, i resulta més entenedor.

Indicador	Puntuació re-calculada
Lack of toilet in dwelling	99,9
Sewage Treatment	54,2
Uncollected Sewage	99,9
Satisfaction with water quality	66,4

La satisfacció amb la qualitat de l'aigua presenta una nota regular, però es tracta d'un component purament subjectiu extret de l'enquesta feta per Gallup¹⁶. Tot i tenir posicions al rànquing molt dissemblants (9 i 193) els indicadors *Lack of toilet in dwelling* i *Uncollected Sewage* presenten valors normalitzats molt similars, amb un marge de millora pràcticament inexistent. Així doncs, ens trobem amb un bon servei a la llar de lavabo i aigua corrent, probablement derivat de la tradició en el sistema d'habitatge (a considerar en futurs estudis).

On tenim una mala puntuació i una mala posició en comparació amb la resta de regions europees és a l'indicador del **tractament d'aigües residuals**. L'indicador, provinent de l'Agència Europea del Medi Ambient, mesura com d'intensiu és el tractament de les aigües residuals procedents de les aglomeracions urbanes. Donat que es tracta d'un indicador que *teòricament* ja ha saturat en la seva relació amb el PIB, descartaríem un problema de PIB i conseqüentment l'explicació cal trobar-la en altres factors (climàtics, polítics, competencials, històrics, un creixement sobtat de la població, etc).

Indicadors de Access to Basic Knowledge - Posició 250 Nota 52,39

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Secondary enrolment rates	156
Lower secondary completion only	241
Early school leaving	253

En el component d'Accés al Coneixement Bàsic ens trobem una molt mala posició i una molt mala nota per a Catalunya, que a la vegada arrossega de passada dos indicadors que es troben en dos components diferents de la dimensió d'*Opportunity: Young people not in education, employment or training* (el % de "Ninis") i *Livelong Learning* (la formació continua).

¹⁶ Donat que les dades de Gallup no es troben disponibles per voluntat de l'empresa, han estat recalculades en el cas de ser possible, a partir de revertir la fórmula de l'SPI, quan es trobaven disponibles la resta de indicadors d'un component.

Les dades de l'indicador *Secondary Enrolment Rates*, que mesura el percentatge de persones d'entre 12 i 18 anys (segons sistema educatiu, en el cas d'Espanya seria dels 15 als 18 anys) que realitzen estudis secundaris no obligatoris (Batxillerat, Grau Mitjà o Superior o PQPI) no són especialment dolentes (la puntuació re-calculada és d'uns 70 punts), però **l'abandonament prematur (*Early School Leaving*)**, que mesura el percentatge de persones entre 18 i 24 que només tenien com a màxim educació secundària obligatòria, es converteix en un dels problemes més greus de la nostra societat.

Probablement la mala situació d'aquest índex ens donaria informació (com a conseqüència) de la mala qualitat democràtica del país (mala posició i mala nota en *Opportunity*) i, fins i tot, ens podria donar explicacions sobre algun indicador del component *Health and Wellness*.

Naturalment l'índex no té cap correlació amb la situació econòmica. En saturar a 20.000 \$ la inversió que es fa en educació hauria de ser suficient per aconseguir una situació millor. **Cal trobar en aquest cas una explicació més enllà del PIB.**

Probablement la situació guarda una estreta relació amb el mercat de treball, la seva demanda i la seva qualitat, i, de la mateixa manera, correlaciona molt bé amb l'índex d'atur. Una primera intuïció podria ser que a més atur, menys abandonament escolar, i per tant, en moments d'expansió econòmica, augmenta l'abandonament escolar, i viceversa. Aquestes correlacions existeixen només en països en els quals la qualitat del mercat de treball és baixa, en d'altres no s'observa la correlació entre atur i abandonament.

Si tenim en compte les últimes dades disponibles, l'indicador millora. Amb les dades del 2015, el percentatge de persones entre 18 i 24 que només tenien com a màxim educació secundària obligatòria ha baixat del 25% del total de persones en aquesta franja d'edat al 18,9%. Però sabem que és a costa de tenir un altíssim índex d'atur. Aquest fet es relaciona, com veurem més endavant, amb l'indicador de Ni-Nis que també presenta un valor molt deficient.

Respecte a l'indicador *Lower Secondary Completion Only*, també presentem una mala posició i una mala nota. Aquest indicador mesura el percentatge de població entre 25 i 64 anys que tenen com a màxim una educació que es classifica de 0 a 2 a la classificació ISCED¹⁷, el que a Espanya equivaldria a tenir a com a màxim el títol d'Educació Secundària Obligatòria (o l'EGB). En aquest indicador, l'estoc de població amb baixa formació a Catalunya, mou a la baixa els resultats de Catalunya en aquest apartat. En principi, donat que les noves cohorts tenen una formació mitjana superior a les de fa 40 anys, els resultats de Catalunya en aquest indicador haurien d'anar millorant progressivament¹⁸, tot i que per a homologar-nos amb les regions europees capdavanteres hauríem de solucionar els problemes que s'han assenyalat en aquest mateix apartat.

Caldrà fer molta atenció a aquest índex, hauria de ser un dels principals focus d'acció política per a millorar el progrés social a Catalunya.

¹⁷ International Standard Classification of Education

¹⁸ Les dades actualitzades de l'indicador semblen confirmar-ho, ja que s'ha passat d'un 44,6 % de la població per al període 2011-2013 a un 41,2 % al 2015.

5.2. Anàlisi dels components i indicadors de l'EU-SPI català que saturen teòricament als 40.000 \$

5.2.1 Anàlisi dels components

Component	Posició al Rànquing EU-SPI	Puntuació EU-SPI
Access to Advanced Education	92	73,18
Shelter	184	60,90
Personal Safety	140	79,93
Access to Information and Communication	151	63,01

En els quatre ítems ens queda un llarg recorregut fins a arribar a la situació de benestar, fet que s'explica parcialment donat que el PIB per càpita català és inferior als 40.000 \$ de mitjana, però que no justifica la mala posició general en els diferents components, ni la mala nota obtinguda, ja que no ens trobem a posicions semblants a la nostra posició per PIB per càpita, que és la 68.

La millor nota de totes és la que presenta el component *Personal Safety*, amb 79,93 punts, però el que "millor" rànquing presenta és el component de *Access to Advanced Education* on Catalunya es troba a la posició 92, el que torna a ressaltar la importància de fer una anàlisi complementària de nota i rànquing.

5.2.2 Anàlisi dels indicadors

Indicadors de *Access to Advanced Education* - Posició 92 Nota 73,18

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Tertiary Enrolment	61
Tertiary Education Attainment	66
Lifelong Learning	130

És important constatar la posició de Catalunya en *Access to Advanced Education* que és bona i encara seria millor sense l'indicador *Lifelong learning*. Això mostra una fractura important en la nostra societat en la qual hi ha un alt nombre de persones sense oportunitats per manca de formació bàsica (tal com hem vist en component *Access to Basic Knowledge*) i per manca de poder-se recuperar amb formació permanent (indicador *Lifelong Learning*), mentre que hi ha un altre percentatge, dels més elevats a nivell europeu, de joves que accedeixen a estudis terciaris i, per tant, tenen més oportunitats.

Malgrat que la posició és bona, la nota milloraria si no es tingués en compte el ***Lifelong learning*** (52,4). Aquest fet també es resultat de la mateixa estructura productiva de Catalunya, que no demanda (o no ofereix als seus treballadors) una formació continua i una constant

capacitació. Pensem que es tracta d'un indicador important en el qual focalitzar esforços de cara a guanyar tant nivell educatiu com competitivitat del teixit productiu català. Tenim encara un alt recorregut en aquest camp.

Indicadors de Shelter - Posició 184 Nota 60,90

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Lack of adequate heating	138
Overcrowding	154
Satisfaction with housing	176
Burdensome cost of housing	244

Els valors dels indicadors d'aquest component són uns dels que hem analitzat amb més deteniment. Cal tenir present que es considera una necessitat bàsica de les persones (forma part de la dimensió *Basic Human Needs*) encara que estigui en el segon grup respecte a la correlació amb el PIB per càpita. També resulta important remarcar que els quatre indicadors del component *Shelter* s'han obtingut a partir dels resultats de l'EU-SILC.

Teòricament, el fet que el PIB per càpita a Catalunya sigui inferior a 40.000 \$ pot ser l'explicació parcial del mal comportament en aquest índex, però no l'explica per complet ni molt menys, ja que existeixen més de 150 regions europees que tenen un PIB més baix que el català i una part important d'elles presenta uns resultats en aquests indicadors més satisfactoris que els catalans.

Hem procedit a recalculer les notes dels indicadors del component *Shelter* (Habitatge) per a realitzar una anàlisi més acurada, i són les següents:

Indicador	Puntuació re-calculada
Lack of adequate heating	92,2
Overcrowding	87,5
Satisfaction with housing	23,2
Burdensome cost of housing	40,7

En aquest cas ens tornem a trobar amb la necessitat d'interpretar les dades més enllà del rànquing, ja que d'aquesta manera podem matisar en gran mesura la nostra percepció de l'estat de l'habitatge a Catalunya segons l'EU-SPI. Podem apreciar dos indicadors en els quals Catalunya presenta una puntuació molt elevada, *Lack of Adequate Heating* i *Overcrowding*, i un rànquing relativament baix.

L'indicador *Lack of Adequate Heating* forma part de la taxa AROPE¹⁹ (At risk of poverty or social exclusion), que és el principal indicador utilitzat per al seguiment de l'estratègia Europa

¹⁹ El risc de pobresa i/o exclusió social (ARPE) mesura tres dimensions: La taxa de risc de pobresa després de transferències socials (1), la privació material severa de bens i serveis (2) i les llars que presenten una baixa intensitat laboral (3). <http://www.idescat.cat/pub/?id=ecv&n=7705&m=m#a6>

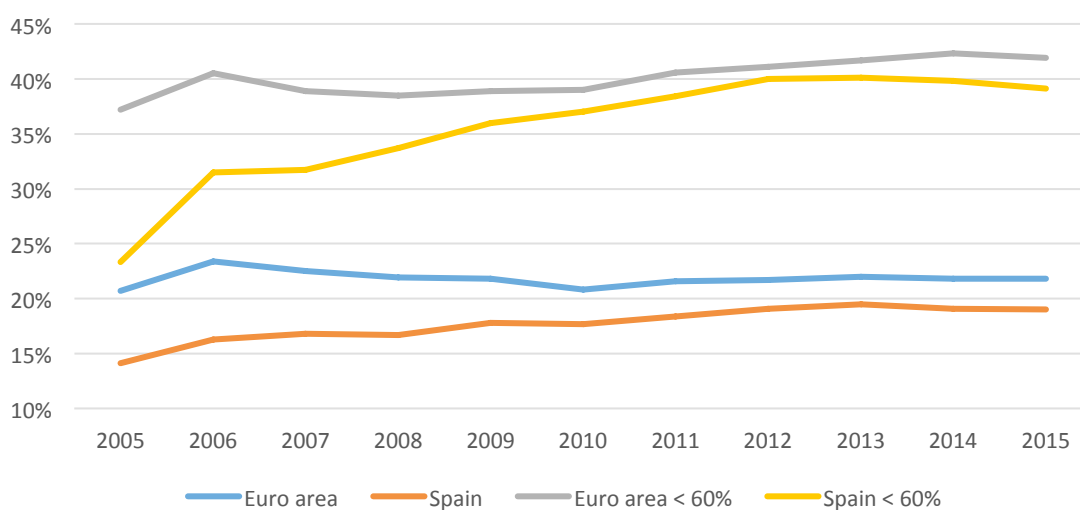
2020 en termes de pobresa. *Lack Of Adequate Heating* és un dels indicadors de privació material severa, i mesura la part de la població que declara no poder mantenir la llar amb una temperatura adequada. Tot i que la nota de Catalunya és bona (92,2), l'indicador assenyala per al període 2011-2013 que un 7,8 % de la població catalana tenia problemes per a escalfar la llar. Es tracta de la part de la població afectada amb major intensitat per la **pobresa energètica**, i amb la que s'hi hauria d'actuar com més aviat millor. Encara més sabent que les dades d'aquest indicador a Catalunya per a l'any 2015 han empitjorat, essent un **8,7 % de la població** els que tenen problemes per a mantenir la llar a una temperatura adequada.

L'indicador *Overcrowding* presenta una nota similar a l'anterior indicador (87,5), tot i que ha millorat d'ençà del període 2011-2013, on un 8,4 % de la població catalana vivia en llars amb manca d'espai. El 2015, aquest percentatge va baixar fins un 7,8 %, degut en part als emigrants que han retornat als seus països d'origen durant la crisi. La dada de Catalunya, com la de la Comunitat de Madrid (7,4 %), es troba per sobre de la mitjana espanyola, que és d'un 5,5 %.

Els dos indicadors que manca analitzar, *Satisfaction with housing* i *Burdensome cost of housing*, són indicadors bastant coherents tant en la seva nota (23,2 i 41,7; respectivament) com en el seu rànquing (176 i 244). Es tracta de dos indicadors purament perceptius. L'indicador *Satisfaction with Housing* mesura si la població catalana està satisfeta amb el seu habitatge i l'indicador *Burdensome cost of housing* mesura si la població catalana considera les despeses associades amb l'habitatge (hipoteca o lloguer, assegurances, impostos i serveis (llum, aigua, gas, etc.) una càrrega financera molt pesada.

Es tracta de dos indicadors subjectius, relacionat amb les percepcions, i que presenten unes notes més baixes que els indicadors que són més objectius (*Lack of Adequate heating* i *Overcrowding*). Aquesta percepció subjectiva té, però, un fonament marcadament objectiu: **l'espectacular i sobtat increment dels costos associats a l'habitatge a Espanya entre l'any 2005 (l'increment comença aproximadament una dècada abans, però no es disposen de dades comparatives a Eurostat) i 2015:**

Gràfic 25: Evolució de la càrrega que suposen els costos associats a l'habitatge per a les llars (2005-2015)

Font: Elaboració pròpia a partir d'Eurostat

Es tracta d'un dels majors increments vistos a Europa en el mateix període, juntament amb el d'Irlanda. Aquest increment sobtat ha desplaçat o eliminat, donada la indispensabilitat de l'habitatge, altres béns i serveis de la cistella de consum dels ciutadans, incrementant la percepció que els costos relacionats amb l'habitatge resulten una càrrega molt pesada per als pressupostos familiars. Però si es posa en perspectiva, podem comprovar que si bé és cert que Espanya és un dels països d'Europa on més han incrementat els costos relacionats amb l'habitatge, també és cert que encara l'any 2015 Espanya es trobava entre els països en els quals les despeses relacionades amb l'habitatge resultaven una menor part de la despesa de les llars. Malauradament, doncs, l'increment potser hagi sigut un procés de "normalització", però ha estat tant sobtat i brusc (un 38% de mitjana, i més d'un 75% per a la població en risc de pobresa²⁰) que resulta plenament comprensible la percepció que té la ciutadania.

Un exemple de la diferència entre les percepcions i l'impacte a la capacitat de despesa de les famílies el tenim en la comparació dels casos dels Països Baixos i Espanya. Segons dades d'Eurostat²¹, a Espanya els costos de l'habitatge sobre l'ingrés disponible van passar del 13,8 % al 19,0 % entre 2004 i 2015. En canvi, als Països Baixos va passar del 31,5 % al 29,5 % en el període 2005 i 2015²². En canvi, si ens fixem en la percepció de la població sobre el cost de l'habitatge (que s'analitza directament a l'indicador de l'EU-SPI *Burdensome cost of housing* i indirectament a l'indicador *Satisfaction with housing*), comprovem que a Espanya un 57,8 % (2015) de la població declara que les despeses relacionades amb la llar representen una gran càrrega, mentre que als Països Baixos només ho declara un 12,6 %. La nostra hipòtesi és que **la mala posició en aquests dos indicadors es deu a l'increment sobtat del preu de l'habitatge i dels seus serveis associats, unit a la pèrdua de la renda durant el període de la crisi.**

Indicadors de Personal Safety - Posició 140 Nota 79,93

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Traffic Deaths	76
Homicide Rate	144
Safety at Night	Gallup

Tot i el rànquing negatiu que presenta aquest component, la seva nota (79,9) ens certifica que la situació és la contrària. El rànquing baix en aquest indicador es deu al fet que la seguretat personal a la gran majoria de regions europees és molt elevada. A Catalunya també ho és, però té cert recorregut per a fer (no massa).

²⁰ S'entén com a població en risc de pobresa aquella que té uns ingressos inferiors al 60% de la mediana dels ingressos per unitat de consum.

²¹ Taules d'Eurostat:

1. Share of housing costs in disposable household income, by type of household and income group - EU-SILC survey

2. Financial burden of the total housing cost - EU-SILC survey (ilc_md04)

²² Per a la població que té uns ingressos inferiors al 60 % de la mediana (població en risc de pobresa), l'impacte i el contrast es encara més gran. En el cas d'Espanya, els costos de l'habitatge sobre l'ingrés disponible van passar del 22,3 % al 39,1 % entre 2004 i 2015. En canvi, als Països Baixos va passar del 54,2 % al 51,6 % en el període 2005 i 2015.

Tot i tenir un rànquing de 144, la ràtio d'homicidis presenta una nota molt bona, un 88,2. En el cas dels accidents de trànsit, Catalunya es troba en una posició similar (76) a la que té per PIB per càpita (68), i la nota també resulta positiva (84,1). La part més positiva és que les dades han millorat entre el període 2011-2013 i 2015.

Per últim, l'indicador purament subjectiu *Safety at Night* és el que presenta uns pitjors resultats, amb una nota de 67,5 (re-calculada). El fet de no disposar de les dades complertes (Gallup no les facilita) no permet dur a terme una anàlisi més profunda.

Aquest indicador sembla prou consistent, i no trobem que Catalunya tingui cap problema destacable de seguretat personal.

Indicadors de Access to Information and Communication - Posició: 151 Nota: 63,01

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Online interaction with public authorities	120
Broadband at Home	169
Internet at Home	183

Els valors d'aquest component són bastant coherents en la seva mediocritat: la seva posició no és bona i la nota tampoc.

En aquest component es mostra la possibilitat de fractura social entre diferents sectors de la societat. Qui té accés a internet i, a sobre, a banda ampla i qui no en té. Tot i el mal rànquing dels indicadors *Broadband at Home* i *Internet at Home*, presenten notes de 71 i 72, respectivament, deixant palesa l'extensió d'internet i la banda ampla a la majoria de les regions europees. En termes de puntuació, la pitjor puntuació la treu l'indicador *Online Interaction with Public Authorities* amb una puntuació de 45. Aquest fet indica que hi ha molt recorregut a fer per part de l'ens públic per a apropar-se als ciutadans mitjançant les tecnologies de la informació i la comunicació.

Hi ha un gran camí a recórrer en aquesta matèria, també a nivell europeu, i s'han de proposar iniciatives públiques per a millorar en aquest apartat, començant per l'escola, continuant per la fractura generacional i acabant per la fractura socioeconòmica, així com millorant la interacció amb les autoritats públiques.

5.3. Anàlisi dels components i indicadors de l'EU-SPI català poc relacionats teòricament amb el PIB per càpita.

5.3.1 Anàlisi dels components

Component	Posició al Rànquing EU - SPI	Puntuació EU -SPI
Environmental Quality	57	54,64
Health and Wellness	117	73,62

L'evolució d'aquests dos components no hauria de mostrar una relació forta amb el PIB, perquè a mesura que la riquesa dels països augmenta apareixen efectes perversos en salut i en la sostenibilitat. Els dos components que formen aquest apartat poden ser una mostra interessant d'aquesta circumstància: tenim una bona posició en sostenibilitat mediambiental però segons la nota ens queda molt camí per recórrer; mentre que en salut la posició no és tan bona però la nota és molt millor.

Cal tenir en compte que el valor utòpic utilitzat per a fer el càlcul dels indicadors de qualitat mediambiental ha estat normalment el marcat com a objectiu pels estàndards de qualitat de l'aire de la Unió Europea. D'altra banda, les notes més altes en aquest rànquing les tenen regions (illes) amb poc desenvolupament econòmic o poca concentració urbana, com Madeira, Martinica, Guadalupe, La Reunió o les Highlands.

Amb el cas de la Salut i Benestar succeeix quelcom que crida l'atenció. Catalunya es troba en una de les posicions capdavanteres en Nutrició i Tractaments Mèdics Bàsics, mentre que en el cas del component Salut i Benestar, la nota de Catalunya és sensiblement més baixa, i la seva posició també. Aquest fet en concret s'analitzarà a l'apartat següent.

5.3.2 Anàlisi dels indicadors

Indicadors de Environmental Quality - Posició: 57 Nota: 54,64

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Pollution, grime or other environmental problems	38
Protected Land (Natura 2.000)	45
Air pollution pm. 2.5	119
Air pollution pm. 10	156
Air pollution ozone	185

En el cas dels indicadors del component *Environmental Quality*, trobem una clara oposició entre el valor d'un indicador subjectiu, el de *Pollution, Grime or other environmental problems*

(que analitza la percepció global de la població sobre els problemes mediambientals en general) i la resta d'indicadors, molt més objectius.

Si ens fixem en el rànquing, veiem que l'opinió sobre els problemes mediambientals dels catalans se situa com la 38 millor de les 272 regions europees. També se situa com una de les regions d'Europa amb més proporció d'espais naturals protegits (*Protected Land*) sota la xarxa Natura 2000, en la posició 45. Aquest fet amaga les grans diferències en termes de població i de superfície de les regions NUTS 2 a Europa²³, que esbiaixen aquest indicador. Mentre que les regions-ciutat NUTS 2 de *Inner London* o *Stockholm* tenen percentatges molt baixos de natura protegida, una regió NUTS 2 com Catalunya amb una extensió en superfície molt major, que contempla tant ares urbanes com rurals s'entén que tingui un major percentatge de la superfície com a reserva natural protegida.

Per últim, és en els tres indicadors de la qualitat de l'aire on Catalunya presenta unes notes i un rànquing molt més baixos del seu rànquing per PIB per càpita. Aquest fet és comprensible des del punt de vista que Catalunya és una regió industrial amb una gran àrea metropolitana, font de contaminació i per això mateix, s'entén també des del punt de vista de la relació entre desenvolupament econòmic i sostenibilitat mediambiental exposada a la pàgina 12.

Per tant, trobem una gran diferència entre les percepcions de l'estat del medi ambient (exposades a l'indicador *Pollution, grime or other environmental problems*) i els tres indicadors de qualitat de l'aire. Tenim una qualitat de l'aire i uns nivells de contaminació atmosfèrica pitjors dels que percebem, i s'ha de seguir lluitant-hi per a millorar-ho, amb polítiques públiques i de conscienciació de la població.

Indicadors de Health and Wellness - Posició: 117 Nota: 73,62

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Premature death from heart disease	15
General Health status	18
Life Expectancy	19
Premature deaths from cancer	104
Unmet dental needs	192
Satisfaction with air quality	Gallup

La nota del component resulta moderadament bona (73,62), tot i que la posició no ho és tant. Sembla clar que disposem d'una bona salut en general, que pot ser deguda (s'ha d'analitzar) a la tradició alimentària (oli d'oliva, menjar variat, ...), al clima o a tradicions culturals, sense desestimar el sistema de salut, que ajuda notablement a aquesta situació. La mala posició que presenta Catalunya en l'indicador *Premature deaths from cancer* pot estar relacionada en part amb la mala posició que presenta també en els indicadors de contaminació atmosfèrica i amb el fet de tenir una gran àrea metropolitana.

²³ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/principles-and-characteristics>

En relació a la procedència objectiva o subjectiva dels indicadors, l'indicador *General Health Status* es calcula a partir de l'auto-valoració que fa la població sobre la seva salut, i la posició de Catalunya en aquest indicador està en la línia que marquen la resta d'indicadors, de caràcter molt més objectiu.

A escala general del component, podem veure una aparent contradicció entre estudis previs que s'han fet sobre abandonament escolar prematur que ens diuen que quan aquest és alt els nivells de salut de la població són baixos²⁴. Està clar que no és el cas, amb el que la història i tradicions alimentàries poden fer canviar aquesta relació.

La dada que ens fa baixar la nota són les cures dentals (indicador *Unmet Dental Needs*). Mesura la capacitat d'accedir a cures dentals (capturant problemes de disponibilitat, accessibilitat o eficiència). La poca preocupació que ha generat aquesta qüestió al nostre país pot ser la responsable de la manca d'exigència d'aquest tipus de cures. D'altra banda fa ben poc que es va trencar el monopoli d'aquest sector pel que fa als títols professionals, amb el que es podria veure un canvi en aquest indicador el futur.

L'indicador *Satisfaction with air quality* no es troba disponible, ja que les dades que s'han utilitzat provenien de l'empresa Gallup, que no les fa públiques. És per això que les hem recalculat, i ens dona una nota de 66,1, una de les més baixes de tot el component *Health and Wellness*, el que a priori semblaria parcialment contradictori amb la nota de l'indicador *Pollution, grime or other environmental problems* del component *Environmental Quality*, que és de 82,7.

5.4 Anàlisi dels components i indicadors de l'EU-SPI català poc relacionats teòricament amb el PIB per càpita.

5.4.1 Anàlisi dels components

Component	Posició al Rànquing EU - SPI	Puntuació EU -SPI
Personal Rights	240	30,49
Personal Freedom and Choice	205	62,51
Tolerance and Inclusion	74	51,49

Hem pogut comprovar que Catalunya presenta una mala posició en aquells components i indicadors que correlacionen de forma més intensa amb el PIB, i en els que, per nivell de PIB per capità, semblaria lògic que Catalunya se situés en posicions més elevades. En aquest cas, analitzem tres components que en principi no guarden una gran relació amb el PIB per càpita, tot i que hem pogut comprovar que a l'hora de la veritat sí que hi ha certa correlació amb el nivell de PIB per càpita, com s'exposa a la pàgina 12. En aquests components, sobretot en el cas dels components relacionats amb la qualitat democràtica (*Personal Rights* i *Personal Freedom and Choice*) la situació és desastrosa i sense pal·liatius.

²⁴ European Expert Network on Economics of Education (EENEE). EENEE Analytical Report No. 17. Giorgio Brunello and Maria De Paola November 2013

La desconfiança envers les institucions de govern, la policia, la justícia, i la seva imparcialitat en general és clamorosa. Tanmateix la tolerància i la inclusió presenta una bona situació a Catalunya. Es tracta de tres components que tenen un alt grau de subjectivitat, per la mateixa dificultat que suposa mesurar objectivament els seus indicadors, fet que s'ha de tenir en compte per la seva anàlisi.

5.4.2 Anàlisi dels indicadors

Indicadors de Personal Rights Posició: 240 Nota: 30,49

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Quality and accountability of governments services	193
Trust in the police	211
Trust in the political system	246
Trust in the legal system	248

Aquest component és el que presenta la nota més baixa dels 12 que componen l'SPI. La nota del component, un 30,49, també és la més baixa de l'índex, així com el rànquing, on estem en la posició 240, gairebé a la cua de les 272 regions europees. Tots els indicadors tenen coherència en termes de rànquing, tot i que en termes de nota no és així:

Indicador	Puntuació Re-calculada
Quality and accountability of governments services	43,50
Trust in the police	50,03
Trust in the political system	18,49
Trust in the legal system	9,88

Hi ha una gran diferència entre la nota de l'indicador *Trust in the Police* i el de *Quality and accountability of governments services* (indicador creat a partir del *European Quality of Institutions Index* i càlculs de la DG Regio) per un costat, i els indicadors de *Trust in the Political System* o *Trust in the Legal System* per l'altre. Aquests últims indicadors són els que marquen amb major intensitat la baixa nota i posició de Catalunya en el component Drets Personals. Analitzar les raons d'aquesta situació ens pot portar a veure d'on venim (una història que ens determina, descrèdit de les institucions i procés independentista) però també a veure com aquests ítems estan correlacionats, per exemple: països amb un alt abandonament escolar presenten una qualitat democràtica molt baixa. La regeneració és urgent i impregna tot el possible progrés social futur.

Indicadors de Personal Freedom and Choice Posició: 205 Nota: 62,51

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Teenager pregnancy	113
Corruption	182
Young people not in education, employment or training	232
Freedom over life choices	Gallup

El component *Personal Freedom and Choice* presenta una posició molt desfavorable, però la nota en aquest cas és molt més acceptable que en el component Drets Personals.

Si utilitzem la nota re-calculada dels components per a poder fer una anàlisi més curosa dels indicadors, veiem com els indicadors de *Teenager pregnancy* (91,33) i de *Freedom over life choices* (69,37) són notablement superiors a les dels indicadors que mesuren els Ni-nis (44,0)(*Young People not in education, employment or training*) i la corrupció (45,3). Així doncs, és realment en aquests dos últims indicadors on Catalunya presenta un problema de magnitud important, correlacionat entre oportunitats, educació i mercat de treball. Resulta molt important posar-hi remei.

El grau de subjectivitat del component no és dels més alts que s'observen a la pàgina 14. Els indicadors *Teenager Pregnancy* i *Young people not in education, employment or training* són indicadors totalment objectius obtinguts a partir d'Eurostat. L'indicador *Corruption* es un indicador amb un component més subjectiu, ja que està calculat a partir del *European Quality of Institutions Index* i càlculs de la DG Regio, i l'indicador *Freedom over life choices* és totalment subjectiu, ja que prové de les enquestes realitzades per Gallup.

Indicadors de Tolerance and Inclusion Posició: 74 Nota: 77,02

Indicador	Posició al Rànquing EU - SPI
Impartiality of government services	195
Tolerance for immigrants	Gallup
Tolerance for minorities	Gallup
Attitudes toward people with disabilities	71
Tolerance for homosexuals	Gallup
Gender Gap	48
Community Safety Net	Gallup

Les dades del component *Tolerance and Inclusion* no es poden analitzar en tanta profunditat com la resta, ja que es tracta del component que conté més dades provinents de les enquestes fetes per Gallup i que no són possibles de re-calcular.

Tant la nota com la posició d'aquest component **són** bones, el que contrasta amb els dos últims casos analitzats. Dels 3 indicadors dels quals disposem del seu rànquing i nota, dos d'ells destaquen pel seu bon rànquing i nota: *Gender Gap* (mesurat a través dels diferencials en el % d'ocupació per gènere) i *Attitudes toward people with disabilities*, que tenen una nota de 78,48 i 81, respectivament.

En la banda contrària tenim l'indicador *Impartiality of government services*, que presenta una nota de 46,46, en consonància amb les notes que observem pels indicadors de qualitat democràtica i pels indicadors que tenen com a font l'European Quality of Institutions Index.

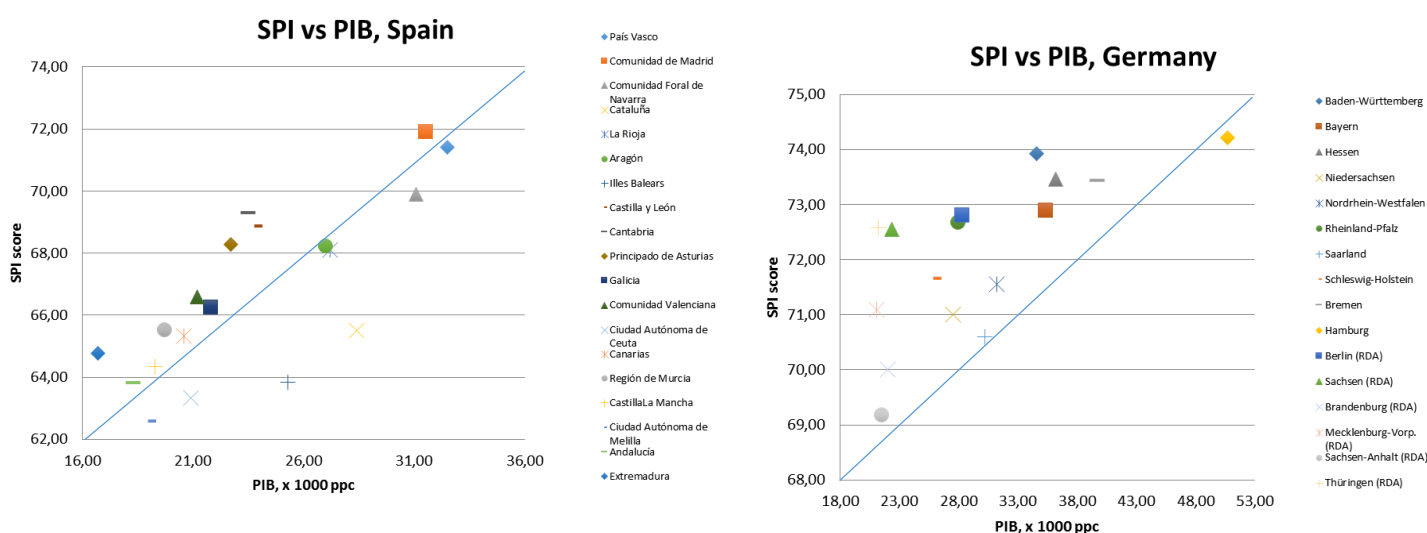
Tant el component que acabem d'analitzar com el component Personal Rights tenen un elevat grau de subjectivitat (els valors més alts de la taula de la pàgina 14).

6. Anàlisi Accessoris

6.1 Les Comunitats Autònomes i els Länder²⁵ Alemanys analitzats amb l'EU-SPI.

L'anàlisi dels resultats de l'EU-SPI a les comunitats autònomes es pot complementar amb una anàlisi comparativa amb els Länder Alemanys. Al gràfic 26 es presenten dos gràfics comparatius on s'il·lustra la relació entre els resultats a l'EU-SPI i el PIB per càpita a les comunitats autònomes espanyoles per una banda, i per l'altra als länder alemanys.

Gràfic 26: Comparació de l'EU-SPI entre les CCAA espanyoles i els länder alemanys.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI, i dades de renda per càpita d'Eurostat.

Observem que en el cas espanyol, la relació entre PIB per càpita i els resultats a l'EU-SPI és bastant lineal, amb uns *outliers* molt marcats, com són Catalunya i les Illes Balears, donat que tenen un nivell de renda per càpita molt superior al de la resta de comunitats autònomes amb

²⁵ D'acord amb la classificació NUTS (Classificació que fa Eurostat dels diferents nivells de divisions i subdivisions territorials a Europa) els 16 länder alemanys són entitats territorials de nivell NUTS 1. Donat que l'EU-SPI es calcula a nivell NUTS 2, s'han hagut de fer alguns càlculs addicionals per a realitzar la comparació entre les comunitats autònomes (NUTS 2) i els länder alemanys (NUTS 1). D'una banda, trobem que 9 länder dels 16 länder alemanys són al mateix temps NUTS 1 i NUTS 2, amb el que no va ser necessari cap càlcul addicional. Aquets länder eren: Brandenburg, Bremen, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern, Saarland, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein, Thüringen i Berlin. D'altra banda, varem trobar que 7 dels 16 länder alemanys estaven formats per més d'una unitat territorial NUTS 2, amb el que hem recalculat el valor dels diferents components de cada länder a nivell NUTS 1 afegint-hi el valor proporcional (d'acord amb la seva població) de cada unitat NUTS 2 que el conforma. Finalment, hem calculat el valor de les dimensions i el valor final de l'EU-SPI a utilitzant una mitjana generalitzada d'ordre B=0,5 (seguint la metodologia establerta al document accessori de l'EU-SPI). Els 7 länder en els quals hem aplicat aquesta metodologia son: Baden-Württemberg, Bayern, Hessen, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz i Sachsen.

una puntuació similar a l'EU-SPI (Catalunya té un SPI similar al de Canàries o Múrcia, i les Illes Balears, al d'Andalusia o Castella La Manxa).

En canvi, a Alemanya trobem una relació molt diferent entre PIB per càpita i SPI. En primer lloc, trobem que el nivell més baix de PIB són els 69 punts que presenta el land de *Sachsen-Anhalt*, que té menys de 23.000 euros de PIB per càpita. Resulta encara més sorprenent el fet que amb un nivell de PIB semblant, el land Thüringen aconsegueixi un nivell d'EU-SPI de gairebé 73 punts, superior a qualsevol nivell d'SPI registrat a l'estat espanyol.

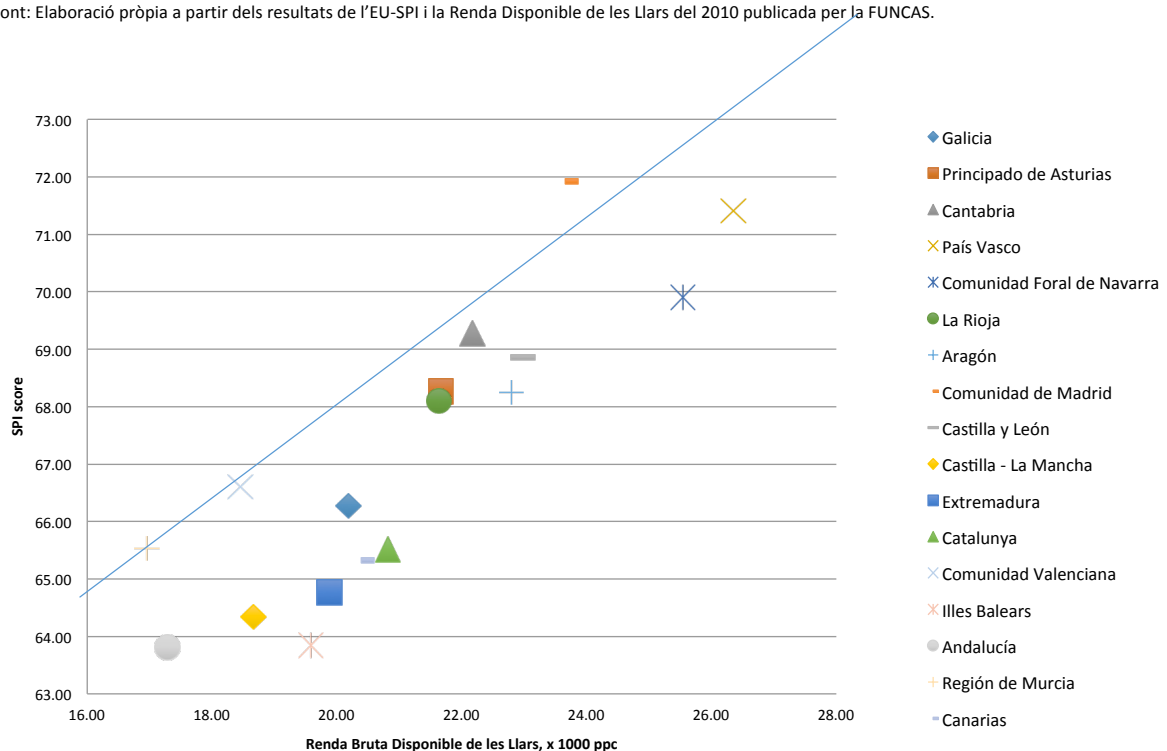
Si fem l'exercici teòric de dibuixar una bisectriu, veiem que a Alemanya gairebé tots els länder es troben per sobre de la mateixa, i a Espanya les comunitats autònomes es troben sobre la línia (menys Catalunya i les Illes Balears). Una primera intuïció derivada d'aquest fet és que a l'Estat Alemany, els seus diferents länder tenen una major capacitat per a transformar el PIB per càpita en progrés social. Això podria ser degut en part a la mateixa estructura fiscal dels dos estats, on a Espanya es cronifiquen les diferències, i es perjudica les comunitats autònomes que més aporten al sistema de redistribució, i a Alemanya s'aconsegueix veritablement una convergència del nivell de progrés social entre els diferents länder, sense penalitzar en excés als länder que més aporten al sistema de redistribució fiscal.

6.2 L'EU-SPI a les Comunitats Autònomes espanyoles, utilitzant la Renda Bruta Disponible de les Famílies.

Per a aproximar l'impacte del dèficit fiscal a la posició i puntuació de Catalunya a l'EU-SPI, hem procedit a utilitzar la Renda Bruta Disponible de les Llars (incloent-hi renda dinerària i renda en espècie)²⁶, obtinguda de la publicació de FUNCAS *Balance Económico Regional (Autonomías i Provincias) años 2000 a 2010*, publicat al Maig del 2012²⁷, per a realitzar una anàlisi alternativa de la relació entre l'EU-SPI i les variables de renda per càpita.

Gràfic 27: Resultats EU-SPI i dades de Renda Bruta Disponible de les Llars de les CCAA

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'EU-SPI i la Renda Disponible de les Llars del 2010 publicada per la FUNCAS.

La correlació d'aquesta variable amb l'EU-SPI és molt superior que la del PIB per càpita i l'SPI. En el gràfic 27, Catalunya i les Illes Balears ja no es troben en una clara situació d'*outlier*, sinó que se situen en una posició molt més propera a la resta de regions amb un EU-SPI similar. Aquest fet indica que l'impacte del dèficit fiscal a Catalunya i les Illes Balears és bastant elevat a l'hora d'explicar la gran diferència de posició i valor del seu nivell de PIB per càpita i els seus resultats a l'EU-SPI (veure segon paràgraf de la pàgina 44). Això és degut al fet que una part d'aquest PIB per càpita no es pot transformar en progrés social a Catalunya i les Illes Balears degut a que directament **no es gaudeix d'aquesta possibilitat**, donat que no es reverteix en els ciutadans.

Tot i així, l'efecte del dèficit fiscal no explica completament la mala posició de Catalunya i les Illes Balears, sinó que hi ha altres factors de pes (l'habitatge, la relació entre sistema educatiu i mercat de treball i la qualitat democràtica) que hi influeixen.

6.3 Actualització de l'EU-SPI amb les dades més recents de Catalunya

Un altre dels exercicis teòrics que hem realitzat ha estat l'actualització dels resultats de Catalunya a l'EU-SPI, *ceteris paribus* (mantenint la resta de valors de les 271 regions restants constants). Hem actualitzat 22²⁸ dels 50 indicadors de l'SPI de Catalunya amb l'última dada disponible (dels anys 2014,2015 o 2016), a les fonts estadístiques oficials d'on s'han extret les dades per a construir l'EU-SPI.

Amb aquesta actualització de les dades, el valor de l'EU-SPI de Catalunya ha passat de 65,5 a 66,87, passant de la posició 163 a la 153, fet que ens serveix per a comprovar que no s'ha produït un gran avenç en termes de progrés social a Catalunya, tot i la millora de les dades macroeconòmiques entre el període base de l'EU-SPI (2011-2013) i l'actualitat.

El component en el qual hem pogut apreciar els canvis més importants han estat *Access to Basic Knowledge*, sobretot per la disminució del nivell de "Ni-Nis" i per la millora de la formació mitjana de la població entre 25 i 64 anys. D'altra banda, els indicadors d'accés tant a la banda ampla com a internet han avançat molt.

Per contra, s'ha produït un estancament en els indicadors del component *Shelter* i als indicadors del component *Tolerance and Inclusion*, degut principalment a l'augment del nombre de persones que declaraven que no podien mantenir la llar a una temperatura adequada i per un increment de la bretxa salarial entre homes i dones (respectivament).

²⁸ Els indicadors actualitzats han estat: Rati de mortalitat abans dels 65 anys, Mortalitat infantil, Necessitats mèdiques insatisfetes, Menjar Insuficient, Congestionament a les llars, Falta de calefacció adequada, Rati d'homicidis, Morts per accident de tràfic, Població amb la ESO o EGB com a màxim, Abandonament prematur dels Estudis, Llars amb accés a Internet, Banda Ampla a la llar, Ús de l'administració electrònica, Esperança de vida en néixer, Estat de Salut General, Morts prematures de càncer, Morts prematures per malalties del sistema circulatori, Pol·lució, Brutícia i altres problemes mediambientals, Gent jove que no estudia ni treballa (NINIs), Bretxa de Gènere, Població amb Graus, FP II o Grau Superior i Formació permanent de la població de 25 a 64 anys.

6.4 Simulació Resultats Catalunya en els apartats amb pitjors resultats

Hem procedit a simular quina seria la puntuació a l'EU-SPI de Catalunya si es milloressin els resultats en els tres components on considerem que Catalunya presenta majors debilitats, com són el component *Access to Basic Knowledge* amb una puntuació de 52,39, el component *Personal Rights*, amb una puntuació de 30,49 i el component *Shelter*, una puntuació de 60,90.

Des del nostre punt de vista, aquests són els components en els quals s'hauria de focalitzar una part important de l'acció política. És per això que hem incrementat la puntuació d'aquests components fins als 80 punts, per a saber si milloraria la relació a Catalunya entre el seu PIB per càpita i la seva puntuació a l'EU-SPI. Els resultats són els següents:

El valor de l'EU-SPI Català simulat arribaria als 74,2 punts, 8,7 punts per sobre del seu valor original (65,5 punts). També apreciaríem una millora espectacular en el rànquing de l'EU-SPI: Catalunya passaria de la posició 163 que ocupa actualment a la 44, un salt de 119 posicions, que tindria una major relació amb el PIB per càpita a Catalunya (PPP 2011), que se situa en la posició 68 a nivell europeu.

7. Conclusions: L'SPI com a eina d'anàlisi complementari al PIB pc

El Social Progress Index resulta una eina molt enriquidora per mesurar el benestar d'una societat. La seva estructura multidimensional possibilita la detecció i concreció dels problemes que ens afecten amb una precisió molt major que el PIB per càpita o l'índex de desenvolupament humà.

D'altra banda, fruit de la seva complexitat, la seva interpretació també resulta més difícil, pel que requereix una anàlisi més acurada de les dades, i un major enteniment de la metodologia pròpia de càlcul de l'índex. En aquest estudi s'ha proposat i utilitzat diverses formules d'anàlisi de les dades, per a aconseguir un major enteniment dels resultats de Catalunya a l'EU-SPI.

El fet que s'hagi calculat l'EU-SPI en l'àmbit regional – NUTS 2 (també nacional – NUTS 0), permet una major comparabilitat de les dades entre regions i països europeus, quan habitualment les comparacions regionals s'acostumaven a fer dins les regions d'un propi país, en aquest sentit el EU-SPI incentiva la integració europea, en poder-nos comparar com a iguals amb regions d'altres països, que poden tenir una realitat més propera a la nostra que regions veïnes geogràficament. Pensem que el càlcul d'aquest índex s'hauria de mantenir al llarg del temps en l'àmbit regional europeu i fins i tot ampliar-lo en l'àmbit local (amb la dificultat estadística que això comporta).

A l'explotació de l'estudi hem pogut comprovar a la pràctica com l'EU-SPI actuava en el cas de Catalunya. Els principals problemes que s'han detectat són als **indicadors Access to Basic Knowledge i Personal Rights** (i en menor mesura, **Shelter i Personal Freedom and Choice**), tant a l'anàlisi individual de l'EU-SPI català, en la comparació amb 16 regions europees amb similar PIB per càpita o en la contextualització amb les Comunitats Autònomes espanyoles. Pensem que aquests haurien de ser els punts actuar en el futur per a millorar el benestar de la societat catalana.

Aquests components han estat analitzats minuciosament. Hem vist que les dades d'accés a l'educació bàsica no tenen pal·liatius i que requereixen acció urgent, tant directa, en l'àmbit educatiu, com d'un caire més estructural, en referència al mercat de treball i l'estructura productiva del país. A través de l'anàlisi del component d'habitatge hem vist que el principal factor que provoca els resultats negatius de Catalunya (i Espanya) és el sobtat increment dels costos associats al mateix així com la (in)satisfacció que els ciutadans tenen amb les seves llars. Els components que analitzen la qualitat democràtica del país (Personal Rights i Personal Freedom and Choice) també presenten notes molt deficientes, amb el que resulta un aspecte clarament a treballar i millorar.

La qualitat mediambiental també ha resultat ser un problema preocupant a Catalunya, que s'amaga sota les bones percepcions dels ciutadans. És per això que pensem que l'EU-SPI serveix com a eina de detecció de possibles situacions problemàtiques per al progrés social, però que requereix d'un estudi posterior en profunditat un cop detectades aquestes situacions, per a trobar les possibles causes i avaluar les mesures a adoptar.

8. Apèndix:

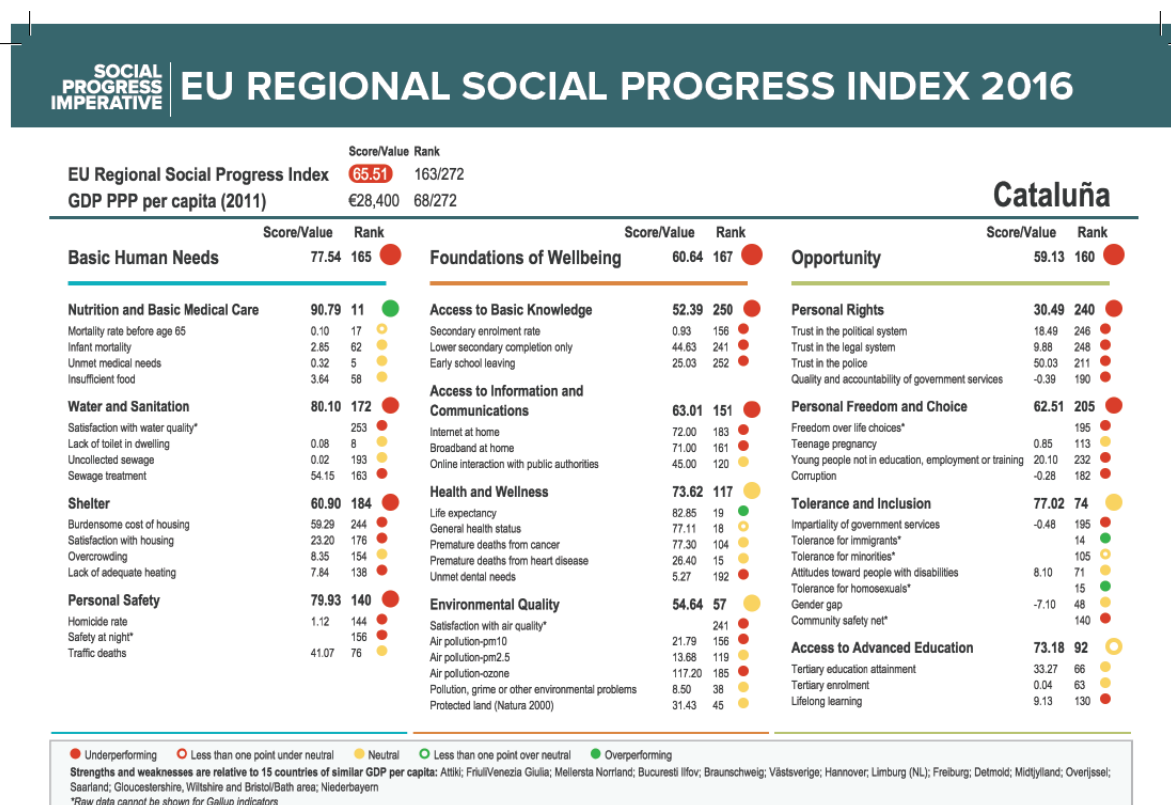
FIGURA 1:

Social Progress Index

Basic Human Needs	Foundations of Wellbeing	Opportunity
<p>Nutrition and Basic Medical Care</p> <ul style="list-style-type: none"> • Undernourishment • Depth of food deficit • Maternal mortality rate • Child mortality rate • Deaths from infectious diseases <p>Water and Sanitation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Access to piped water • Rural access to improved water source • Access to improved sanitation facilities <p>Shelter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Availability of affordable housing • Access to electricity • Quality of electricity supply • Household air pollution attributable deaths <p>Personal Safety</p> <ul style="list-style-type: none"> • Homicide rate • Level of violent crime • Perceived criminality • Political terror • Traffic deaths 	<p>Access to Basic Knowledge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adult literacy rate • Primary school enrollment • Lower secondary school enrollment • Upper secondary school enrollment • Gender parity in secondary enrollment <p>Access to Information and Communications</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobile telephone subscriptions • Internet users • Press Freedom Index <p>Health and Wellness</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life expectancy at 60 • Premature deaths from non-communicable diseases • Obesity rate • Suicide rate <p>Environmental Quality</p> <ul style="list-style-type: none"> • Outdoor air pollution attributable deaths • Wastewater treatment • Greenhouse gas emissions • Biodiversity and habitat 	<p>Personal Rights</p> <ul style="list-style-type: none"> • Political rights • Freedom of speech • Freedom of assembly /association • Freedom of movement • Private property rights <p>Personal Freedom and Choice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Freedom over life choices • Freedom of religion • Early marriage • Satisfied demand for contraception • Corruption <p>Tolerance and Inclusion</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tolerance for immigrants • Tolerance for homosexuals • Discrimination and violence against minorities • Religious tolerance • Community safety net <p>Access to Advanced Education</p> <ul style="list-style-type: none"> • Years of tertiary schooling • Women's average years in school • Inequality in the attainment of education • Globally ranked universities • Percentage of tertiary students enrolled in globally ranked universities

Font: Global SPI

FIGURA 2:

Font: EU-SPI

Nom original en anglès				Traducció al català			Clasificació Indicador		
Dimension	Component	Indicator		Dimensió	Component	Indicador	Objectiu	Objectiu-Subjectiu	Subjectiu
Basic Human Needs	Nutrition and Medical Care	Basic Mortality rate before age 65		Necessitats Humanes Bàsiques	Nutrició i Tractaments Mèdics Bàsics	Rati de mortalitat abans dels 65 anys	✓		
Basic Human Needs	Nutrition and Medical Care	Basic Infant mortality		Necessitats Humanes Bàsiques	Nutrició i Tractaments Mèdics Bàsics	Mortalitat infantil	✓		
Basic Human Needs	Nutrition and Medical Care	Basic Unmet medical needs		Necessitats Humanes Bàsiques	Nutrició i Tractaments Mèdics Bàsics	Necessitats mèdiques insatisfetes		✓	
Basic Human Needs	Nutrition and Medical Care	Basic Insufficient food		Necessitats Humanes Bàsiques	Nutrició i Tractaments Mèdics Bàsics	Menjar insuficient		✓	
Basic Human Needs	Water and Sanitation	Basic Satisfaction with water quality		Necessitats Humanes Bàsiques	Aigua i Sanejament	Satisfacció amb la qualitat de l'aigua			✓
Basic Human Needs	Water and Sanitation	Basic Lack of toilet in dwelling		Necessitats Humanes Bàsiques	Aigua i Sanejament	Falta de inodor privat a la vivenda		✓	
Basic Human Needs	Water and Sanitation	Basic Uncollected sewage		Necessitats Humanes Bàsiques	Aigua i Sanejament	Aigües residuals no recollides per canalitzacions	✓		
Basic Human Needs	Water and Sanitation	Basic Sewage treatment		Necessitats Humanes Bàsiques	Aigua i Sanejament	Tractament de les aigües residuals	✓		
Basic Human Needs	Shelter	Basic Burdensome cost of housing		Necessitats Humanes Bàsiques	Habitatge	Càrrega financera dels costos d'habitatge		✓	
Basic Human Needs	Shelter	Basic Satisfaction with housing		Necessitats Humanes Bàsiques	Habitatge	Satisfacció amb l'habitatge			✓
Basic Human Needs	Shelter	Basic Overcrowding		Necessitats Humanes Bàsiques	Habitatge	Congestionament a les llars		✓	
Basic Human Needs	Shelter	Basic Lack of adequate heating		Necessitats Humanes Bàsiques	Habitatge	Falta de calefacció adequada		✓	
Basic Human Needs	Personal Safety	Basic Homicide rate		Necessitats Humanes Bàsiques	Seguretat Personal	Rati d'homicidis	✓		
Basic Human Needs	Personal Safety	Basic Safety at night		Necessitats Humanes Bàsiques	Seguretat Personal	Seguretat a la nit			✓
Basic Human Needs	Personal Safety	Basic Traffic deaths		Necessitats Humanes Bàsiques	Seguretat Personal	Morts per accident de tràfic	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Knowledge	Basic Secondary enrolment rate		Fonaments del Benestar	Accés al Coneixement Bàsic	Rati d'estudiants d'educació secundària post-obligatòria	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Knowledge	Basic Lower secondary completion only		Fonaments del Benestar	Accés al Coneixement Bàsic	Població amb la ESO o EGB com a màxim	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Knowledge	Basic Early school leaving		Fonaments del Benestar	Accés al Coneixement Bàsic	Abandonament prematur dels estudis	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Information and Communications	Basic Internet at home		Fonaments del Benestar	Accés a la Informació i a les Comunicacions	Llars amb accés a Internet	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Information and Communications	Basic Broadband at home		Fonaments del Benestar	Accés a la Informació i a les Comunicacions	Banda Ampla al llar	✓		
Foundations of Wellbeing	Access to Information and Communications	Basic Online interaction with public authorities		Fonaments del Benestar	Accés a la Informació i a les Comunicacions	Ús de l'administració electrònica	✓		
Foundations of Wellbeing	Health and Wellness	Basic Life expectancy		Fonaments del Benestar	Salut i Benestar	Esperança de vida en néixer	✓		
Foundations of Wellbeing	Health and Wellness	Basic General health status		Fonaments del Benestar	Salut i Benestar	Estat de Salut General			✓
Foundations of Wellbeing	Health and Wellness	Basic Premature deaths from heart disease		Fonaments del Benestar	Salut i Benestar	Morts prematures de malalties del sistema circulatori	✓		
Foundations of Wellbeing	Health and Wellness	Basic Unmet dental needs		Fonaments del Benestar	Salut i Benestar	Necessitats bucodentals insatisfetes		✓	
Foundations of Wellbeing	Health and Wellness	Basic Satisfaction with air quality		Fonaments del Benestar	Salut i Benestar	Satisfacció amb la qualitat de l'aire			✓
Foundations of Wellbeing	Environmental Quality	Basic Air pollution-pm10		Fonaments del Benestar	Sostenibilitat Medioambiental	Pol·lució de l'aire (pm10)	✓		
Foundations of Wellbeing	Environmental Quality	Basic Air pollution-pm2.5		Fonaments del Benestar	Sostenibilitat Medioambiental	Pol·lució de l'aire (pm2.5)	✓		
Foundations of Wellbeing	Environmental Quality	Basic Air pollution-ozone		Fonaments del Benestar	Sostenibilitat Medioambiental	Pol·lució de l'aire (Ozó)	✓		
Foundations of Wellbeing	Environmental Quality	Basic Pollution, grime or other environmental problems		Fonaments del Benestar	Sostenibilitat Medioambiental	Pol·lució, Brutícia i altres problemes medioambientals			✓
Foundations of Wellbeing	Environmental Quality	Basic Protected land (Natura 2000)		Fonaments del Benestar	Sostenibilitat Medioambiental	Espais Naturals Protegits (Natura 2000)	✓		
Opportunity	Personal Rights	Basic Trust in the political system		Oportunitats	Drets Personals	Confiança en el sistema polític			✓
Opportunity	Personal Rights	Basic Trust in the legal system		Oportunitats	Drets Personals	Confiança en el sistema judicial			✓
Opportunity	Personal Rights	Basic Trust in the police		Oportunitats	Drets Personals	Confiança en la policia			✓
Opportunity	Personal Rights	Basic Quality and accountability of government services		Oportunitats	Drets Personals	Qualitat i Responsabilitat dels serveis del govern		✓	
Opportunity	Personal Freedom and Choice	Basic Freedom over life choices		Oportunitats	Libertat personal i llibertat d'elecció	Libertat per pendre eleccions a la vida			✓
Opportunity	Personal Freedom and Choice	Basic Teenage pregnancy		Oportunitats	Libertat personal i llibertat d'elecció	Embaràs adolescent	✓		
Opportunity	Personal Freedom and Choice	Basic Young people not in education, employment or training		Oportunitats	Libertat personal i llibertat d'elecció	Gent jove que no estudia ni treballa (NINIs)	✓		
Opportunity	Personal Freedom and Choice	Basic Corruption		Oportunitats	Libertat personal i llibertat d'elecció	Corrupció		✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Basic Impartiality of government services		Oportunitats	Tolerància i Inclusió	Imparcialitat dels serveis del govern		✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Basic Tolerance for immigrants		Oportunitats	Tolerància i Inclusió	Tolerància envers els immigrants			✓

Opportunity	Tolerance and Inclusion	Tolerance for minorities	Oportunitats	Tolerancia i Inclusió	Tolerancie envers les minories	✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Attitudes toward people with disabilities	Oportunitats	Tolerancia i Inclusió	Actitud respecte a les persones amb discapacitats	✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Tolerance for homosexuals	Oportunitats	Tolerancia i Inclusió	Tolerancia envers els homosexuals	✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Gender gap	Oportunitats	Tolerancia i Inclusió	Bretxa de Gènere	✓	
Opportunity	Tolerance and Inclusion	Community safety net	Oportunitats	Tolerancia i Inclusió	Xarxes de Protecció Comunitaries	✓	
Opportunity	Access to Education	Advanced Education	Tertiary education attainment	Oportunitats	Accés a l'Educació Avançada	Població amb Graus, FP II o Grau Superior	✓
Opportunity	Access to Education	Advanced Education	Tertiary enrolment	Oportunitats	Accés a l'Educació Avançada	Rati d'estudiants universitaris	✓
Opportunity	Access to Education	Advanced Education	Lifelong learning	Oportunitats	Accés a l'Educació Avançada	Formació permanent de la població de 25 a 64 anys	✓

9. Referències:

Documents EU Social Progress Index:

EU-SPI Data Set: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/social_progress

Annoni, P., L. Dijkstra, and T. Hellman. 2016. "EU Regional SPI: Methodological Paper," October 2016.

Documents Social Progress Index:

Porter, Michael E, Scott Stern, and Roberto Artavia Loría. 2013. "Social Progress Index 2013"

Porter, Michael E, Scott Stern, and Michael Green. 2014. "Social Progress Index 2014"

Porter, Michael E, Scott Stern, and Michael Green. 2014. "Social Progress Index 2015"

Porter, Michael E, Scott Stern, and Michael Green. 2016. "Social Progress Index 2016"

Stern, Scott, Wares, Amy, Sarah Orzell and Patrick O'Sullivan. 2014. "Social Progress Index 2014 methodological report"

Stern, Scott, Wares; Amy, and Sarah Orzell. 2015. "Social Progress Index 2015 methodological report"

Stern, Scott, Wares; Amy, and T. Hellman. 2016. "Social Progress Index 2016 methodological report."

Dades Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat>):

1.- GDP per càpita PPP 2011.

2. Dades Habitatge

Altres:

1.- SPI aplicat a ciutats colombianes <http://ciudatos.com/indice-progreso-social-2015/>

2.- Dades Renda Bruta Disponibles de les Llars -> FUNCAS -> <https://www.funcas.es/>

Actualització Dades EU-SPI:

1. Instituto Nacional de Estadística: <http://www.ine.es/>
2. Institut d'Estadística de Catalunya: <http://www.idescat.cat/>
3. Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Obra Social "la Caixa"

Diputació
Barcelona